आजचे पंचांग

बुधवार, दि. १८ फेब्रुवारी २०२६
द्वितीय परार्ध, श्वेतवाराह कल्प, वैवस्वत मन्वंतर,
युगाब्द ५१२७, शालिवाहन शक १९४७, विक्रम
संवत २०८२, विश्वावसुनाम संवत्सर, उत्तरायण,
शिशिर ऋतु, माघ मास, कृष्णपक्ष,
प्रतिपदा संध्याकाळी ४-५८ पर्यंत
दिवस नक्षत्र– शततारा रात्री ९-१६ पर्यंत
योग– शिव रात्री १०-४५ पर्यंत
करण- बव संध्याकाळी ४-५८ पर्यंत
आज उत्तम दिवस आहे

दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिशा... नवे विचार...

पाणी जपून वापरा!

पुणे : पुणे शहरावर पाणी कपातीचे किंवा पाणीपुरवठा खंडित होण्याचे संकट ओढावण्याची शक्यता आहे. पुणे महापालिकेने जलसंपदा विभागाची तब्बल ९३२ कोटी ८८ लाख रुपयांची पाणीपट्टी थकवली असून, ही रक्कम येत्या १५ दिवसांत न भरल्यास पाणीपुरवठा तात्काळ खंडित करण्यात येईल, असा इशारा जलसंपदा विभाग दिला आहे. शहरासाठी वर्षाला ११.६० टीएमसी पाणी मंजूर आहे. ३१ जानेवारीअखेर महापालिकेने ११.२३ टीएमसी पाण्याचा वापर पूर्ण केला आहे.

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | बुधवार, दि. १८ फेब्रुवारी, २०२६ | वर्ष - १ | अंक - १४६ | पाने - ४ | पुणे/पिंपरी-चिंचवड

सारांश वृत्त

राष्ट्रपती मुर्मू विशाखापट्टणममध्ये

विशाखापट्टणम : राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू १८ फेब्रुवारी रोजी होणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय फ्लीट रिव्ह्यूमध्ये सहभागी होण्यासाठी मंगळवारी येथे पोहोचल्या. आंध्र प्रदेशाचे राज्यपाल एस अब्दुल नझीर यांनी येथील नेव्हल एअर स्टेशन देगा येथे राष्ट्रपतींचे स्वागत केले. "भारताच्या राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू १८ फेब्रुवारी रोजी आयएफआर पाहण्यासाठी विजाग येथे आल्या होत्या," असे लोकभवनच्या अधिकृत प्रसिद्धीपत्रकात म्हटले आहे.

बेंगळुरूमध्ये अंमली पदार्थांविरुद्ध कारवाई

बेंगळुरू : बेंगळुरूमध्ये बंदी घातलेल्या अंमली पदार्थांची तस्करी केल्याच्या आरोपाखाली तीन परदेशी नागरिकांसह पंधरा जणांना अटक करण्यात आली आहे, असे पोलिसांनी सांगितले. ड्रग्ज तस्करीच्या कारवायांबद्दल विशिष्ट माहिती मिळाल्यानंतर वेगवेगळ्या पोलिस ठाण्यांच्या हद्दीत केलेल्या संयुक्त कारवाईत हे अटक करण्यात आले. अंमली पदार्थांची विक्री केल्याबद्दल तीन परदेशी नागरिक आणि इतर राज्यातील १२ जणांसह एकूण १५ जणांना अटक केली आहे.

सामूहिक कॉपी पाच शिक्षक निलंबित

बीड : महाराष्ट्रातील बीड जिल्ह्यातील एका केंद्रावर बारावीच्या परीक्षेच्या पेपरमध्ये मोठ्या प्रमाणात कॉपी करताना पकडलेल्या पाच शिक्षकांना निलंबित करण्यात आले आहे, असे एका अधिकाऱ्याने सांगितले. महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाने चौसाळा येथील केंद्र २२४ येथे घेतलेल्या बारावीच्या परीक्षेच्या पहिल्या दिवशी १० फेब्रुवारी रोजी ड्रोन कॅमेऱ्याने मोठ्या प्रमाणात कॉपी केल्याचे उघडकीस आल्यानंतर पोलिसांनी १७ शिक्षकांविरुद्ध एफआयआर नोंदवला होता.

दिल्ली उच्च न्यायालयाचा महत्त्वपूर्ण निर्वाळा

सप्तपदीशिवायचा विवाह अवैध नाही

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : लग्नात केवळ सप्तपदीचा विधी झाला नाही, म्हणून ते लग्न अवैध ठरत नाही, असा महत्त्वपूर्ण निर्वाळा दिल्ली उच्च न्यायालयाने दिला आहे. कोर्टाने नमूद केलंय की जोडप्याने काही विधी पार पाडल्यानंतर एकत्र राहण्यास सुरुवात केली आणि त्यांच्या विवाहातून एक अपत्य जन्माला आले असेल तर ते लग्न अवैध ठरवता येणार नाही.

कौटुंबिक न्यायालयाने २७ ऑगस्ट २०२५ रोजी न्यायमूर्ती अनिल क्षेत्रपाल आणि न्यायमूर्ती हरीश वैद्यनाथन शंकर यांच्या खंडपीठाने वरील याचिका फेटाळून लावली होती. त्यामुळे या प्रकरणातील पतीने दिल्ली उच्च न्यायालयात धाव घेतली.

याचिकाकर्त्याने विवाहाच्या अनेक विधींमध्ये गैरहजर राहिल्याचा युक्तिवाद करून हे लग्न रद्दबातल करण्याची मागणी केली. मात्र, तोंडी आणि कागदोपत्री पुराव्याच्या आधारे कौटुंबिक न्यायालयने हा दावा निराधार ठरवून याचिका फेटाळून लावली होती.

याचिकाकर्त्याचे १९ जून २०१६ मध्ये एकमेकांना हार घालून लग्न झाले. परंतु, यावेळी त्यांच्या लग्नसोहळयात सप्तपदी हा विधी झाला नाही. त्यानंतर हे जोडपे एकत्र राहू लागले. त्यांच्या सहजीवनातून त्यांना एक मुलगीही झाली. परंतु, याचिकार्त्याने असा युक्तिवाद केला की ऑक्टोबर २०१६ पासून तो पत्नीबरोबर राहत नव्हता. त्या दोघांमध्ये सप्तपदीचा विधी झाला नसल्याने त्याने पत्नीबरोबर राहण्यास नकार दिला.

तर, प्रतिवादी म्हणजे याचिकाकर्त्याच्या पत्नीने दावा केला की ऑक्टोबर २०१७ मध्ये तिला सासरच्या घरातून हाकलून लावण्यात आले. तसंच, लग्नसोहळ्यात सप्तपदी कार्यक्रम झाला असल्याचा दावाही पत्नीने केला. परंतु, या सोहळ्याचे फोटो न्यायालयासमोर ठेवण्यास ती अपयशी ठरली.

हिंदू विवाह कायदा काय सांगतो?

- उच्च न्यायालयाने हिंदू विवाह कायदा १९५५ च्या कलम ७ अंतर्गत वैधानिक योजनेचे विश्लेषण केले गले. कलम ७ मधील उपकलम १ नुसार, कोणत्याही विशिष्ट समारंभाचे बंधन न घालता कोणत्याही पक्षाच्या रीतिरिवाजानुसार आणि समारंभानुसार विवाह करण्याचा प्रत्येकाला अधिकार आहे. तसंच, उप कलम २ नुसार, वैध विवाह स्थापित करण्यासाठी प्रत्येकवेळी सप्तपदी करणे अपरिहार्य नाही. म्हणजेच सप्तपदी हा पारंपरिक संस्कारांचा एक भाग आहे. पण हा विधी बंधनकारक नाही असे नमूद करण्यात आले.

जळालेल्या फ्लाइट रेकॉर्डरमधील डेटा मिळवण्यात यंत्रणांना यश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : एअरक्राफ्ट एक्सिडेंट इन्वेस्टिगेशन ब्युरो (एएआयबी) यांनी अजित पवार यांच्या विमान अपघात तपासाबाबत महत्त्वाची माहिती जाहीर केली आहे. अपघातग्रस्त विमानात दोन स्वतंत्र फ्लाइट रेकॉर्डर बसविण्यात आले होते; मात्र आगीमुळे दोन्ही उपकरणे पूर्णपणे जळून खाक झाल्याचे एएआयबीने स्पष्ट केले.

विमान लँडिंगदरम्यान झालेल्या स्फोटानंतर घटनास्थळी मोठी आग लागली होती. त्या आगीत विमानातील महत्त्वाचे घटक नष्ट झाले. फ्लाइट डेटा रेकॉर्डर आणि कॉकपिट व्हॉइस रेकॉर्डर ही दोन्ही उपकरणे अतिउष्णतेच्या संपर्कात आल्याने त्यांचे मोठे नुकसान झाले. तथापि, या गंभीर नुकसानीनंतरही तपास यंत्रणेला दिलासा देणारी बाब म्हणजे, विशेष प्रयोगशाळेत या रेकॉर्डरमधील डेटा डाउनलोड करण्यात यश मिळाले आहे. जरी उपकरणे बाह्यरूपाने जळाली असली तरी तांत्रिक प्रक्रियेद्वारे अंतर्गत मेमरीमधील माहिती पुनर्प्राप्त करण्यात आल्याचे एएआयबीने सांगितले.

तपास यंत्रणेने नमूद केले की, या प्रकरणात सर्व तांत्रिक आणि प्रक्रियात्मक नियमांचे काटेकोर पालन केले जात आहे. अपघाताच्या कारणांबाबत कोणतेही तर्कवितर्क न करता तपास नियमानुसार पुढे नेण्यात येत आहे. तपास योग्य दिशेने सुरू असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले.

दरम्यान, डेटा विश्लेषणासाठी परदेशातील तज्ज्ञ संस्थेकडून सहकार्य घेतले जात असल्याची माहिती देण्यात आली आहे. मात्र, त्या देशाचे नाव उघड करण्यात आलेले नाही. पुनर्प्राप्त केलेल्या डेटाचे सखोल विश्लेषण करून अपघाताची नेमकी कारणमीमांसा निश्चित केली जाणार असल्याचे संकेत मिळत आहेत. अपघातानंतर तात्काळ तपासाची जबाबदारी एएआयबीकडे सोपविण्यात आली होती.

साखर आयुक्त डॉ. संजय कोलते यांचा ऊसतोड कामगारांना आधार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : स्थलांतरित ऊसतोड कामगार आणि त्यांच्या कुटुंबांच्या, विशेषत: महिला कामगारांच्या संरक्षणासाठी सरकार एक नवीन पथदर्शी आणि नावीन्यपूर्ण प्रकल्प राबवत आहे. साखर कारखाने, सरकारी योजना आणि स्थानिक स्वयंसेवी संस्था यांना प्रभावीपणे जोडून हा उपक्रम राबविला जाणार आहे. साखर आयुक्त डॉ. संजय कोलते यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चस्तरीय गोलमेज परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये हा निर्णय घेण्यात आला.

ऊसतोड हंगामासाठी दरवर्षी जिल्ह्याबाहेर स्थलांतर करणा-या हंगामी कामगारांना शासन व संस्थांची अस्तित्वातील धोरणे आणि कल्याणकारी योजनांचे लाभ प्रत्यक्ष क्षेत्रीय स्तरावर मिळवून देणे, हा या उपक्रमाचा मुख्य उद्देश आहे, असे यावेळी ठरविण्यात आले. साखर आयुक्त कार्यालयाच्या सभागृहात झालेल्या परिषदेत ७ महत्त्वाचे शासकीय विभाग, ७० पेक्षा जास्त साखर कारखाने, २ उद्योग संघटना आणि विविध स्वयंसेवी संस्थांचे प्रतिनिधी सहभागी झाले होते. शाश्वत ऊस उत्पादनासाठी जागतिक व्यासपीठ असलेल्या 'बॉन्सुक्रो' आणि 'विस्मा' अर्थात वेस्ट इंडियन शुगर मिल्स असोसिएशन यांच्या सहकार्याने, या क्षेत्रातील सामाजिक शाश्वतता मजबूत करण्यासाठी ही बैठक आयोजित करण्यात आली होती. चर्चेत स्थलांतरित ऊसतोड कामगारांना आरोग्य सेवा, शिक्षण आणि कल्याणकारी योजनांचा लाभ मिळवून देण्यातील अडचणींवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले.

राज्यसभेवर जाण्याचा मार्ग मोकळा

पार्थ पवारांना मुंढवा प्रकरणात क्लीन चिट

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : राज्याचे दिवंगत उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांचे पुत्र पार्थ पवार यांना पुण्यातील मुंढवा जमीन घोटाळ्याच्या प्रकरणातून क्लीन चिट देण्यात आल्याची माहिती समोर आली आहे. या निर्णयामुळे पार्थ पवार यांना या प्रकरणातून मोठा दिलासा मिळाल्याचे मानले जात आहे.

चौकशीसाठी नेमलेल्या महसूल सचिव विकास खरगे यांच्या समितीने पार्थ पवार यांची अमेडिया कंपनीच्या जमीन व्यवहाराशी थेट जोडणी नसल्याचा निष्कर्ष काढला आहे. समितीने जमीन हस्तांतरणाची प्रक्रिया, झोन बदल, नोंदणीतील त्रुटी तसेच महसूल अधिकाऱ्यांची भूमिका यांचा सखोल अभ्यास केला आहे. अहवालात

असे नमूद करण्यात आले की, पार्थ पवार यांची या व्यवहारात स्वाक्षरी नाही आणि थेट गैरप्रकारात त्यांचा सहभाग सिद्ध करणारे पुरावे आढळले नाहीत. हा अहवाल आता मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्याकडे सादर केला जाणार आहे आणि त्यानंतर अहवाल स्वीकारायचा की नाही, याचा निर्णय घेण्यात येईल.

या निर्णयामुळे पार्थ पवार यांचा राज्यसभेवर जाण्याचा मार्गही आता मोकळा झाल्याचे सांगितले जात आहे. अजित पवार यांच्या निधनानंतर सुनेत्रा पवार यांनी राज्यसभेच्या खासदारकीचा राजीनामा दिला होता. मुंढवा जमीन घोटाळ्यामुळे पार्थ पवार यांची प्रतिमा थोडी धूसर झाली होती; परंतु क्लीन चिट मिळाल्यानंतर त्यांचा पाठोपाठ राज्यसभेत प्रवेश करणे शक्य होणार आहे.

मुंढवा येथील महार वतन जमिनीची बाजारभावानुसार किंमत सुमारे १,८०० कोटी रुपये होती, मात्र अमेडिया कंपनीने ती फक्त ३०० कोटी रुपयांना खरेदी केली होती. याशिवाय या व्यवहारासाठी लागणारे २१ कोटी रुपयांचे मुद्रांक शुल्कही माफ करण्यात आले होते.

प्रकरणाच्या चौकशीसाठी विकास खरगे यांच्या समितीला नेमण्यात आले होते, ज्याने महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्याकडे अहवाल सादर केला.

समितीच्या अहवालानुसार: पार्थ पवार यांची कंपनीत भागीदारी असली तरी त्यांनी थेट जमीन खरेदी केली नाही, व्यवहारासाठी जबाबदार अमेडिया कंपनीकडून कारवाईची शिफारस करण्यात आली आहे, तहसीलदार सूर्यकांत येवले आणि दुय्यम निबंधक तारू यांच्या विरोधात कठोर कारवाईची शिफारस.

पुणे जिल्ह्यातील मुंढवा परिसरात असलेली ही जमीन अजित पवार आणि सुनेत्रा पवार यांचे ज्येष्ठ पुत्र पार्थ पवार यांनी त्यांच्या अमेडिया या कंपनीमार्फत खरेदी केली होती. अंदाजे १,८०० कोटी (अंदाजे १,८०० कोटी) बाजारभाव असलेली ही जमीन केवळ ३०० कोटी (अंदाजे ३०० कोटी) ला खरेदी करण्यात आली आणि २१ कोटी (अंदाजे २१ कोटी) मुद्रांक शुल्क माफ करण्यात आले, असा आरोप करण्यात आला होता. तत्कालीन उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी हा करार रद्द करण्याची घोषणा केली. प्रकरणाचे गांभीर्य लक्षात घेता, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी सविस्तर चौकशीचे आदेश दिले. तपास अहवाल आता महसूलमंत्र्यांना सादर करण्यात आला आहे.

टिपू सुलतान वादावर सपकाळ यांची दिलगिरी

"तुलना केलेली नाही, तरी भावना दुखावल्यास खेद"

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : टिपू सुलतान आणि छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्याविषयी केलेल्या कथित वक्तव्यावरून राज्यभरात निर्माण झालेल्या वादाच्या पार्श्वभूमीवर काँग्रेसचे प्रदेशाध्यक्ष हर्षवर्धन सपकाळ यांनी अखेर दिलगिरी व्यक्त केली आहे. आपण दोन्ही ऐतिहासिक व्यक्तिमत्त्वांची तुलना केलेली नसल्याचे स्पष्ट करतानाच, ज्यांच्या भावना दुखावल्या असतील त्यांच्याप्रती मनापासून खेद व्यक्त करीत असल्याचे त्यांनी म्हटले.

सपकाळ यांच्या विधानानंतर भारतीय जनता पक्ष यांनी राज्यभर आंदोलन छेडले होते. त्यावर प्रतिक्रिया देताना सपकाळ म्हणाले की, त्यांच्या ७० सेकंदांच्या भाषणातील एका शब्दाचा संदर्भ तोडून सोशल मीडियावर दिशाभूल करणाऱ्या मोहिमा राबवण्यात आल्या. "मी जे बोललोच नाही ते माझ्या तोंडी घालण्यात आले आणि छत्रपती शिवाजी महाराजांची तुलना टिपू सुलतानांशी केल्याचा चुकीचा समज निर्माण करण्यात आला," असा आरोप त्यांनी केला.

सरकारी कार्यालयांमध्ये विविध महापुरुषांचे फोटो एकत्र लावल्यास समाजात तेढ नव्हे तर ऐक्याचा संदेश जाईल, हा आपल्या वक्तव्याचा गाभा होता, असे सपकाळ यांनी स्पष्ट केले. मात्र, त्याचा विपर्यास करून धार्मिक तेढ निर्माण करण्याचा आणि दंगली घडवण्याचा प्रयत्न झाल्याचा आरोप त्यांनी केला. "पुण्यात घडलेल्या घटनांमधून हे दिसून आले," असे ते म्हणाले.

आपली भूमिका स्पष्ट करताना सपकाळ म्हणाले की, छत्रपती शिवाजी महाराजांचा पराक्रम अद्वितीय असून ते आपले आदर्श आणि प्रेरणास्थान आहेत. त्यांच्या तुलनेचा प्रश्नच उद्भवत नाही. "टिपू सुलतानांनी शिवाजी महाराजांकडून प्रेरणा घेऊन इंग्रजांविरुद्ध लढा दिला, एवढेच मी म्हटले होते," असे त्यांनी सांगितले. त्यांच्या योगदानाची दखल घेत भारताच्या संविधानातही त्यांची प्रतिमा आहे, असेही त्यांनी नमूद केले.

इतिहासावर मतभेद असू शकतात; मात्र त्यावर संयत आणि अभ्यासपूर्ण चर्चा व्हावी, समाजात संघर्ष निर्माण होऊ नये, जात-धर्म-पंथाच्या आधारावर ध्रुवीकरण होऊ नये, हीच आपली भूमिका असल्याचे त्यांनी सांगितले. "कोणाच्याही भावनांना ठेच पोहोचवण्याचा माझा हेतू नव्हता. माझ्या वक्तव्याचा गैरवापर झाल्याने काही शिवप्रेमी बांधवांच्या भावना दुखावल्या गेल्या असतील, त्याबद्दल मी मनःपूर्वक दिलगिरी व्यक्त करतो," असे सपकाळ म्हणाले.

काश्मिरमधील जीएसटी संकलनात सलग वाढ

जम्मू : जम्मू आणि काश्मीरमध्ये जीएसटी संकलनात सातत्याने वाढ झाली आहे, गेल्या तीन आर्थिक वर्षांत एकूण महसूल २४,०८०.७९ कोटी रुपये झाला आहे, जो सुधारित अनुपालन आणि वाढत्या कर पायाचे प्रतिबिंब आहे, असे केंद्रशासित प्रदेश सरकारने सांगितले. विधानसभेत नॅशनल कॉन्फरन्सचे आमदार पिरजादा फारुख अहमद यांनी विचारलेल्या लेखी प्रश्नाला उत्तर देताना मुख्यमंत्री ओमर अब्दुल्ला म्हणाले की, जम्मू-काश्मीरमध्ये २०२२-२३ मध्ये जीएसटी संकलन ७,२७२.१५ कोटी होते, ते २०२३-२४ मध्ये ८,१२८.४४ कोटी झाले आणि २०२४-२५ मध्ये ते आणखी वाढून ८,६८०.२० कोटी रुपये झाले.

तारिक रहमान यांनी घेतली शपथ

बांगलादेशच्या नव्या पंतप्रधानांकडून भारताला अपेक्षा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

ढाका : बांगलादेश नॅशनलिस्ट पार्टी (बीएनपी) चे अध्यक्ष तारिक रहमान यांनी मंगळवारी बांगलादेशचे नवे पंतप्रधान म्हणून शपथ घेतली. सायंकाळी ४:१५ वाजता मोहम्मद शहाबुद्दीन यांनी राष्ट्रीय संसद भवनाच्या दक्षिण प्लाझा येथे त्यांना पद आणि गोपनीयतेची शपथ दिली.

तत्पूर्वी, राष्ट्रीय संसद भवनात झालेल्या बैठकीत बीएनपी संसदीय पक्षाने तारिक रहमान यांची एकमताने संसदीय नेते म्हणून निवड केली. त्यानंतर पक्षाने त्यांच्या नेतृत्वाखालील नव्या मंत्रिमंडळाची घोषणा केली. मंत्रिमंडळात २५ कॅबिनेट मंत्री आणि २४ राज्यमंत्री यांचा समावेश आहे.

नवीन सरकारच्या स्थापनेनंतर पंतप्रधान रहमान बुधवारी औपचारिकरित्या पदभार स्वीकारणार आहेत. त्यानंतर दुपारी १२:३० वाजता सचिवालयातील कॅबिनेट विभागांतर्गत पंतप्रधान कार्यालयात ते अधिकृतपणे कामकाज सुरू करतील. पहिल्याच दिवशी पंतप्रधान रहमान मंत्रिमंडळ सदस्यांसोबत विशेष बैठक घेणार असून, विविध मंत्रालयांचे सचिव यांच्यासोबतही विचारविनिमय करणार आहेत. प्रशासनिक कामकाजाचा वेग वाढवणे, धोरणात्मक प्राधान्यक्रम निश्चित करणे आणि आगामी कार्ययोजनेचा आराखडा तयार करणे यावर या बैठकीत भर दिला जाण्याची शक्यता आहे. बीएनपीच्या नेतृत्वाखाली स्थापन झालेल्या नव्या सरकारकडून आर्थिक स्थैर्य, प्रशासनिक सुधारणा आणि राजकीय स्थिरतेबाबत महत्त्वपूर्ण निर्णय अपेक्षित आहेत.

वेमगल येथील टाटा-एअरबस हेलिकॉप्टर प्रकल्पाचे उद्घाटन

मुंबईत पंतप्रधान मोदी आणि फ्रान्सचे अध्यक्ष मॅक्रॉन भेट

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि फ्रान्सचे अध्यक्ष इमॅन्युएल मॅक्रॉन यांची मंगळवारी मुंबईत महत्त्वपूर्ण भेट झाली. या भेटीदरम्यान दोन्ही नेत्यांनी कर्नाटकातील वेमगल येथे उभारण्यात आलेल्या टाटा-एअरबस एच१२५ लाईट युटिलिटी हेलिकॉप्टरच्या अंतिम असेंब्ली लाईनचे व्हर्च्युअल उद्घाटन केले. भारत-फ्रान्स संरक्षण सहकार्याच्या दृष्टीने हा प्रकल्प महत्त्वाचा टप्पा मानला जात आहे.

मुंबईत आयोजित मेळाव्यात पंतप्रधान मोदी यांनी अध्यक्ष मॅक्रॉन यांचे स्वागत करताना दोन्ही देशांतील ऐतिहासिक संबंधांचा उल्लेख केला. गेल्या वर्षी फ्रान्समध्ये झालेल्या कृत्रिम बुद्धिमत्ता कृती परिषदेसाठी मॅक्रॉन यांनी दिलेल्या आमंत्रणाची आठवण त्यांनी करून दिली. त्यावेळी दोन्ही नेत्यांनी फ्रान्समधील सर्वात मोठे बंदर आणि युरोपचे प्रमुख प्रवेशद्वार असलेल्या मार्सेल शहराला भेट दिल्याचे त्यांनी सांगितले. पहिल्या महायुद्धादरम्यान भारतीय सैनिकांनी युरोपमध्ये पहिले पाऊल याच शहरातून ठेवले होते, याची आठवण करून देत त्यांच्या शौर्याचा गौरव अजूनही युरोपमध्ये केला जातो, असे मोदी म्हणाले.

या विश्वासाच्या आणि सामायिक दृष्टिकोनाच्या आधारे भारत-फ्रान्स संबंधांना 'विशेष जागतिक धोरणात्मक भागीदारी'चे रूप देत असल्याची घोषणा पंतप्रधानांनी केली. भारतात संयुक्त उत्पादन करून जगभर निर्यात करण्याचा निर्धार व्यक्त करताना त्यांनी सांगितले की, माउंट एव्हरेस्टच्या उंचीवर उड्डाण करण्यास सक्षम असलेले हे जगातील एकमेव हेलिकॉप्टर भारतातून तयार होऊन जागतिक बाजारपेठेत जाईल, याचा देशाला अभिमान आहे. अध्यक्ष मॅक्रॉन एआय इम्पॅक्ट समिटसाठी भारतात आले असून, देशाचे प्रवेशद्वार मानल्या जाणाऱ्या मुंबईत त्यांचे स्वागत करण्याची संधी लाभल्याचा आनंद मोदी यांनी व्यक्त केला. फ्रान्स हा भारताचा सर्वात जुना आणि विश्वासार्ह धोरणात्मक भागीदारांपैकी एक आहे. अध्यक्ष मॅक्रॉन यांच्या नेतृत्वाखाली या भागीदारीला अभूतपूर्व खोली आणि ऊर्जा मिळाली आहे. नवोन्मेष एकत्रित प्रयत्नांतूनच घडतो, त्यामुळे लोक-ते-लोक संपर्क अधिक बळकट करण्यावर भर दिला जाईल, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

अध्यक्ष मॅक्रॉन यांनी आपल्या चौथ्या अधिकृत भारत भेटीदरम्यान मिळालेल्या स्वागताबद्दल आभार मानले. भारत-फ्रान्स संबंध हे विश्वास, मोकळेपणा आणि महत्त्वाकांक्षेवर आधारलेले अद्वितीय नाते असल्याचे त्यांनी सांगितले. या भागीदारीला विशेष धोरणात्मक दर्जा देण्याचा निर्णय दोन्ही देशांनी घेतल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. इंडो-पॅसिफिक प्रदेश, तंत्रज्ञान क्षेत्र, कायद्याचे राज्य यांसारख्या विषयांवर दोन्ही देशांनी एकत्र काम केले असल्याचे मॅक्रॉन यांनी नमूद केले. भारत-मध्यपूर्व-युरोप आर्थिक कॉरिडॉर, कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि आंतरराष्ट्रीय सौर आघाडी यांसारख्या उपक्रमांतून सहकार्य अधिक दृढ झाले असल्याचे त्यांनी सांगितले. मुंबईतील या भेटीमुळे संरक्षण, तंत्रज्ञान आणि नवोन्मेष क्षेत्रातील भारत-फ्रान्स सहकार्याला नवी गती मिळण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

केंद्रीय कर्मचाऱ्यांची मजा पगारात होणार वाढ

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : केंद्र सरकारने गेल्या वर्षी आठव्या वेतन आयोग मंजूर केल्यापासून केंद्रीय कर्मचारी आणि पेन्शनर्सच्या नजरा आता जानेवारी-जून २०२६ च्या महागाई भत्त्या (डीए) कडे लागून आहे. होळीच्या मुहूर्तावर केंद्र सरकार मार्च महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात डीएबद्दल घोषणा करणे अपेक्षित आहे.

दरवर्षीच्या परंपरेप्रमाणे मार्चमध्ये जाहीर होणार महागाई भत्ता जानेवारीपासून लागू होईल म्हणजे केंद्रीय कर्मचाऱ्यांना मार्च महिन्याच्या पगारात दोन महिन्याची थकबाकीची दिली जाईल. जानेवारीचा महागाई भत्ता मार्चमध्ये जाहीर केला जातो आणि जुलैपासून लागू होणारा महागाई भत्ता ऑक्टोबर-नोव्हेंबरमध्ये दिवाळीच्या आसपास जाहीर केला जातो. ७ व्या वेतन आयोगाचा कार्यकाळ ३१ डिसेंबर २०२५ रोजी संपला असून आता सर्वांचे लक्ष ८ व्या वेतन आयोगावर असताना, यंदाची डीए वाढ ही महत्त्वाची असल्याचे मानली जात आहे.

होळी जवळ येताना केंद्रीय कर्मचाऱ्यांमध्ये एक नवीन आशा निर्माण झाली आहे. सणासुदीच्या दिवसापूर्वी सरकार याबाबत निर्णय घेऊ शकते अशी चर्चा आहे. मार्चच्या पहिल्या आठवड्यात महागाई भत्त्याबाबत (डीए) महत्त्वाची घोषणा झाल्याचा त्याचा थेट परिणाम लाखो कर्मचाऱ्यांच्या आणि पेन्शनधारकांच्या उत्पन्नावर होईल.

संपादकीय

उदयोन्मुख भारत आणि बदलती जागतिक रचना

संयुक्त राष्ट्रांच्या सर्वोच्च पदावरून भारताच्या वाढत्या भूमिकेचे झालेले कौतुक हे केवळ औपचारिक उद्गार नाहीत; ते बदलत्या जागतिक शक्तिसंतुलनाचे द्योतक आहे. विकसनशील अर्थव्यवस्थांचा वाढता प्रभाव हा सकारात्मक प्रवाह ठरत असताना भारतासमोर संधीइतकीच जबाबदारीही उभी राहते.

संयुक्त राष्ट्रांच्या व्यासपीठावरून भारताचे कौतुक होणे ही नवी बाब नाही; पण अलीकडील विधानांतून जागतिक व्यवस्थेतील बदलत्या शक्तिसंतुलनाचा स्पष्ट संकेत मिळतो. विकसनशील अर्थव्यवस्थांची वाढती भूमिका हा सकारात्मक मेगा प्रवाह असल्याचे मत व्यक्त करत भारताला केंद्रस्थानी ठेवले गेले आहे. संयुक्त राष्ट्रांचे सरचिटणीस अँटोनियो गुटेरेस यांनी नवी दिल्लीच्या दौऱ्यापूर्वी व्यक्त केलेले हे निरीक्षण केवळ औपचारिक शिष्टाचार नव्हे. ते एका दीर्घकालीन प्रवाहाची नोंद आहे. जागतिक राजकारणात आणि अर्थकारणात भारताचे स्थान 'महत्त्वाची शक्ती' या संज्ञेतून अधोरेखित करणे म्हणजे नव्या वास्तवाची कबुली. शीतयुद्धोत्तर काळात एकध्रुवीयतेचा मोह जसा ओसरला, तसतसे बहुध्रुवीयतेचे संकेत ठळक झाले. त्या नव्या मांडणीत भारत हा केवळ प्रादेशिक खेळाडू नसून व्यापक जागतिक समीकरणातील घटक ठरू लागला आहे. गुटेरेस यांनी विशेषत: दोन पैलूंवर भर दिला. एक म्हणजे संयुक्त राष्ट्रांच्या शांतता मोहिमांतील भारताचे योगदान; आणि दुसरे म्हणजे विकसनशील अर्थव्यवस्थांच्या वाढत्या सहभागामुळे घडणारे जागतिक पुनर्संतुलन. सुमारे पाच हजार भारतीय महिला व पुरुष विविध शांतता मोहिमांत कार्यरत असल्याचा उल्लेख त्यांनी कृतज्ञतेने केला. आफ्रिका असो वा पश्चिम आशिया, संयुक्त राष्ट्रांचा निळा झेंडा जिथे फडकतो तिथे भारतीय जवानांची उपस्थिती हा सातत्याचा भाग राहिला आहे. विशेषतः पहिल्या महिला पोलिस तुकडीचा उल्लेख 'उल्लेखनीय' म्हणून करणे हे प्रतीकात्मक असले तरी त्यामागील अर्थ खोल आहे. शांतता राखणे ही केवळ लष्करी कृती नसून सामाजिक विश्वास पुनर्स्थापित करण्याची प्रक्रिया आहे. त्या प्रक्रियेत भारताने स्वतःची ओळख निर्माण केली आहे. दुसरा मुद्दा अधिक व्यापक आहे. जागतिक अर्थव्यवस्थेत विकसित देशांचा, विशेषत: जी-७ समूहाचा वाटा हळूहळू घटत आहे, तर उदयोन्मुख अर्थव्यवस्था सातत्याने आपला प्रभाव वाढवत आहेत, असे गुटेरेस यांनी नमूद केले. हा केवळ सांख्यिकीय बदल नाही; तो सत्तेच्या पुनर्वाटपाचा आराखडा आहे. विसाव्या शतकात औद्योगिक क्रांतीचा लाभ घेतलेल्या पश्चिमी राष्ट्रांनी जागतिक संस्थांची मांडणी आपल्या सोयीने केली. एकविसाव्या शतकात उत्पादन, बाजारपेठ, लोकसंख्या आणि तंत्रज्ञान या सर्व क्षेत्रांत आशिया, आफ्रिका आणि लॅटिन अमेरिकेतील देशांचा सहभाग वाढत आहे. भारत या समूहातील प्रमुख आधारस्तंभ ठरत आहे. मात्र या कौतुकाच्या पार्श्वभूमीवर वास्तवाचे दुसरे चित्रही आहे. वाढते संघर्ष, दहशतवादाचे राक्षसी रूप, असमानतेची दरी आणि दारिद्र्याचे न सुटलेले प्रश्न यांचा उल्लेख गुटेरेस यांनी स्पष्ट शब्दांत केला. म्हणजेच सकारात्मक मेगा प्रवाह असूनही जागतिक व्यवस्थेची स्थिरता अद्याप नाजूक आहे. अशा वेळी भारतासारख्या लोकशाही राष्ट्राकडून अपेक्षा अधिक असतात. केवळ आर्थिक वृद्धीदर नव्हे, तर संस्थात्मक स्थैर्य, मानवी हक्कांबाबतची बांधिलकी आणि बहुपक्षीयतेवरील विश्वास या मूल्यांवर भारताची प्रतिमा उभी राहते. भारताच्या जी-२० अध्यक्षपदाचा उल्लेख करताना गुटेरेस यांनी 'महत्त्वाचे निर्णय' या शब्दांचा वापर केला. त्या परिषदेत ग्लोबल साउथचा आवाज केंद्रस्थानी आणण्याचा प्रयत्न झाला, ही बाब निर्विवाद. परंतु प्रश्न असा की या आवाजाला दीर्घकालीन धोरणात्मक रूप देता येईल का? विकसनशील देशांच्या कर्जसंकट, हवामान वित्तपुरवठा, तंत्रज्ञान हस्तांतरण आणि अन्नसुरक्षा या प्रश्नांवर ठोस उपाययोजना न झाल्यास 'मेगा प्रवाह' हा शब्दप्रयोग केवळ आशावाद ठरेल. आता कृत्रिम बुद्धिमत्ता या नव्या सीमारेषेवर भारतात शिखर परिषद भरत आहे. हेही योगायोग नव्हे. डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधांच्या प्रयोगांमुळे भारताने तंत्रज्ञानाचा लोकाभिमुख वापर दाखवून दिला आहे. परंतु कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या संदर्भात नियमन, नैतिकता आणि डेटा सार्वभौमत्व यांसारखे प्रश्न अधिक गुंतागुंतीचे आहेत. ग्लोबल साउथच्या देशांना तांत्रिक नवसाम्राज्यवादाच्या जाळ्यात अडकू न देता स्वावलंबी मार्ग दाखवणे ही मोठी जबाबदारी ठरते. भारताने येथे केवळ यजमानाची नव्हे, तर मार्गदर्शकाची भूमिकाही पार पाडावी लागेल. गुटेरेस यांचा कार्यकाळ संपत आला आहे. त्यांच्या निरीक्षणात अनुभवाची छटा आहे. त्यांनी व्यक्त केलेला आशावाद हा अंधविश्वास नाही; तो प्रवृत्तींच्या अभ्यासातून आलेला आहे. तरीही कोणताही मेगा प्रवाह आपोआप न्याय, समानता आणि शांती घडवून आणत नाही. त्यासाठी राजकीय इच्छाशक्ती, संस्थात्मक सुधारणा आणि आंतरराष्ट्रीय सहकार्य आवश्यक असते. भारताची वाढती आर्थिक ताकद जर अंतर्गत सामाजिक सलोखा, समावेशकता आणि पारदर्शक शासन यांसह पुढे गेली, तरच जागतिक पटलावरील त्याची भूमिका स्थिर राहील. ॅजागतिक व्यवस्थेचे केंद्र पश्चिमेकडून पूर्वेकडे सरकत असल्याची चर्चा अनेक वर्षांपासून आहे. परंतु केंद्र सरकणे आणि मूल्यव्यवस्था टिकवणे या दोन वेगळ्या गोष्टी आहेत. भारताला 'महत्त्वाची शक्ती' म्हटले जाणे ही संधी आहे; त्याचबरोबर कसोटीही.

संसदीय वाद आणि लोकतंत्राची कसोटी!

» अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाचा पहिला भाग अपेक्षेप्रमाणे चैतन्यशील नव्हता; उलट, विरोधकांच्या आवाजावर नियंत्रण ठेवण्याचा प्रयत्न दिसून आला. राहुल गांधींना भाष्य करण्यापासून रोखणे आणि त्यांना अपात्र ठरवण्याचा प्रस्ताव यामुळे संसदीय लोकशाहीच्या मूलभूत मूल्यांवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले.

अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाच्या सुरुवातीला अपेक्षित ती पारंपरिक चर्चासत्राची ऊर्जा नव्हती. उलट, विरोधकांवर दबाव आणि आवाज दाबण्याचा प्रयत्न स्पष्ट दिसत होता. सभागृहात राहुल गांधींना राष्ट्रपतींच्या अभिभाषणावरील आभार प्रस्तावावर भाष्य करण्यापासून रोखले गेले. त्यांनी माजी लष्करप्रमुखांच्या अप्रकाशित आत्मचरित्रातील मुद्दे वाचून समोर मांडण्याचा प्रयत्न केला, परंतु अध्यक्ष आणि कोषागार खंडपीठ यांनी नियमावलीस हवाला देत त्यांना थांबवले. विरोधकांच्या आवाजाला दडपणे ही संसदीय व्यवस्थेत असंवैधानिक ठरते, तरीही हे नियमित झालेले दृश्य बनले आहे. गेल्या आठवड्याच्या अखेरीस भाजप खासदार निशिकांत दुबे यांनी गांधींविरोधात एक प्रस्ताव मांडला, ज्यात त्यांच्या लोकसभेच्या सदस्यत्वावर बंदी घालण्याची मागणी होती. त्यांनी गांधींवर "देशविरोधी शक्तींशी हातमिळवणी" केल्याचा आरोप केला. हा प्रस्ताव त्याच्या ध्रुवीकरणकारी आणि प्रक्षोभक स्वरुपामुळे चर्चेचा विषय बनला. या प्रकारामुळे संसदीय लोकशाहीतील विरोधकांचा आवाज कमी होतो आणि सभागृहातील संवाद मर्यादित होतो. दुबे यांच्या प्रस्तावाची पार्श्वभूमी समजून घेणे आवश्यक आहे. २००५ मध्ये "कॅश फॉर व्होट" घोटाळ्यामुळे विशिष्ट परिस्थितीत गुन्हेगारी वर्तनासाठी खासदारांना निलंबित करण्याचा किंवा अपात्र ठरवण्याचा प्रावधान वापरला गेला होता. परंतु, अंतरिम भारत-अमेरिका व्यापार करारावर राहुल गांधींनी व्यक्त केलेली टीका ही सरकारच्या धोरणावरील वैध प्रश्नचिन्ह होते. दुबे यांनी त्यास "राष्ट्रविरोधी" रंग देणे हा विरोधकांना शत्रूंसोबत जोडण्याचा धोरण आहे. अशा प्रवृत्तीमुळे संसदीय चर्चेची गुणवत्ता कमी होते आणि सामान्य नागरिकांना या प्रक्रियेबद्दल शंका निर्माण होतात. लोकसभावर एलओपीचा आवाज केवळ औपचारिकता नाही; तो विरोधकांची भूमिका स्पष्ट करतो. विशेषतः वित्तीय वादांमध्ये विरोधकांचे विश्लेषण आणि टीका महत्त्वाची असते. सभागृहात दुबे आणि सत्ताधारी बेंचने गांधींच्या भाषणावर आक्षेप घेण्याचा अधिकार आहे, परंतु सदस्यत्व रद्द करण्याची मागणी असहिष्णुतेच्या छटेसह येते. मार्च २०२३ मध्येही राहुल गांधींना अपात्र ठरवण्याचा प्रयत्न झाला होता, ज्याला कनिष्ठ न्यायालयाने मानहानीच्या खटल्यात दोषी ठरवले, पण सर्वोच्च न्यायालयाने नंतर स्थगिती दिली. हे दाखवते की सत्ताधारी पक्षाचा दबाव कधीही विरोधकांवर येतो आणि संसदीय प्रक्रियेवर परिणाम करतो. राजकारण आणि प्रक्रियात्मक नियम यांच्यातील हा संघर्ष लोकशाहीच्या मूलभूत तत्त्वांची कसोटी ठरतो. विरोधकांचे मत आणि टीका दाबून ठेवण्याचा प्रयत्न केवळ तात्कालिक फायदा देतो, पण दीर्घकालीन परिणाम संसदीय विश्वासावर होतात. संसदीय लोकशाही केवळ बहुमतावर नव्हे, तर नियम, पारदर्शकता आणि विरोधकांच्या सहभागावर आधारित आहे. जेव्हा हा ताळमेळ राहतो, तेव्हाच निर्णयांचा विश्वास आणि जनतेचा सहभाग टिकतो. लोकसभेत सदस्यांच्या आवाजाला मर्यादा घालणे ही एक चिंताजनक बाब आहे. विरोधकांच्या भाषणावर प्रतिबंध घालणे, सदस्यत्व रद्द करण्याची मागणी करणे आणि राजकीय विरोधकांना "देशविरोधी" ठरवणे हे पद्धतशीर मार्गाने संसदीय लोकशाहीला हानी पोहोचवते. यामुळे चर्चा, धोरणे आणि निर्णय प्रक्रियेत पारदर्शकता कमी होते.

नागरिकांना संसदीय व्यवस्थेबद्दल संशय निर्माण होतो आणि सहभाग कमी होतो. या प्रकरणातून स्पष्ट होते की लोकशाही फक्त मतदानाच्या दिवसापुरती मर्यादित नाही. ती दीर्घकालीन संस्थात्मक प्रक्रियेवर आधारित असते. विरोधकांचा आवाज दडपणे, अपात्र ठरवण्याचे प्रयत्न आणि राजकीय रंगवणूक ही प्रक्रिया लोकशाहीवर परिणाम करते.

संसदीय व्यवस्था टिकवण्यासाठी ही बाब महत्त्वाची आहे की नियम आणि पारदर्शकता कोणत्याही दबावाखाली फिकीर न करता राबवली जावी. संसदीय लोकशाहीचे वास्तविक मापन फक्त बहुमतातून होत नाही; ते प्रक्रियेच्या पारदर्शकता, विरोधकांचा सहभाग आणि निर्णयांवरील जनतेचा विश्वासातून होते. अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाच्या या सुरुवातीच्या वादातून स्पष्ट होते की विरोधकांचे मत दडपणे किंवा अपात्र ठरवण्याचा प्रवृत्ती संसदीय विश्वास कमी करते. नागरिकांनी या प्रक्रियेवर नजर ठेवणे आवश्यक आहे, आणि संसदीय व्यवस्थेतील प्रत्येक घटक ही जबाबदारी जाणून वागणे गरजेचे आहे. लोकशाहीला टिकवण्यासाठी नियमांची अंमलबजावणी, विरोधकांचा योग्य सहभाग आणि पारदर्शक चर्चा आवश्यक आहे.

सद्यस्थितीत झालेला वाद हा केवळ व्यक्तींचा नव्हे, तर संस्थात्मक प्रक्रियेवरही प्रश्न उपस्थित करणारा आहे. सभागृहातील प्रत्येक निर्णय, प्रत्येक आक्षेप आणि प्रत्येक प्रस्ताव या व्यवस्थेच्या मूलभूत विश्वासासाठी कसोटी ठरतो. शेवटी, संसदीय लोकशाहीचा जीव विरोधकांचा आवाज आहे, नियमांचे पालन आहे, आणि जनतेचा विश्वास आहे. अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाच्या या सुरुवातीच्या वादातून हे स्पष्ट होते की संस्थात्मक शक्तीचा संतुलन आणि पारदर्शकता राखणे आवश्यक आहे, नाहीतर लोकशाहीच्या मूळ तत्त्वांवर प्रश्न निर्माण होतात.

पुणे महापालिकेत 'स्वीकृत नगरसेवक' पदासाठी पक्षशिफारशीची अट रद्द

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुणे महानगरपालिका येथे 'स्वीकृत नगरसेवक' (नॉमिनेटेड सदस्य) पदासाठी अर्ज करताना आता कोणत्याही राजकीय पक्षाच्या शिफारशीचे बंधन राहणार नाही. राज्य सरकारने काढलेल्या सुधारित अध्यादेशामुळे नागरिकांना थेट अर्ज करण्याचा मार्ग खुला झाला आहे. या निर्णयामुळे महापालिका सभागृहात विविध क्षेत्रांतील तज्ज्ञ, समाजसेवक आणि व्यावसायिकांना स्थान मिळण्याची संधी निर्माण झाली आहे.

यापूर्वी स्वीकृत नगरसेवक पदांसाठी संबंधित राजकीय पक्षांची शिफारस आवश्यक मानली जात होती. त्यामुळे ही पदे प्रामुख्याने पक्षनिष्ठ कार्यकर्त्यांनाच मिळत असत. मात्र नव्या नियमांनुसार डॉक्टर, वकील, स्वयंसेवी संस्थांमध्ये कार्यरत व्यक्ती, सामाजिक कार्यकर्ते तसेच प्रशासनाचा अनुभव असलेले जाणकार नागरिक कोणत्याही पक्षाच्या पाठिंब्याशिवाय अर्ज करू शकतील.

या बदलाचे पहिले उदाहरण म्हणून ॲड. प्रियांका पिसे यांनी महापालिका आयुक्त नवल किशोर राम यांच्याकडे पक्षशिफारशीशिवाय अर्ज सादर केला आहे. हा अर्ज नव्या धोरणानुसार दाखल झालेला पहिला अर्ज मानला जात असून, त्यामुळे इतर इच्छुकांनाही प्रेरणा मिळाली आहे. सुधारित अध्यादेशानुसार आता महापालिकेत स्वीकृत सदस्यांची संख्या पाचवरून दहा करण्यात आली आहे. पूर्वी ही पदे पक्षांच्या संख्याबळानुसार वाटप केली जात होती; मात्र आता अधिक समावेशक पद्धतीने विविध क्षेत्रांतील प्रतिनिधींना संधी देण्याचा प्रयत्न आहे.

ई-गव्हर्नन्स निर्देशांकात पुणे महापालिका राज्यात दुसऱ्या क्रमांकावर

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : सेवा वितरण, पारदर्शकता आणि उपलब्धता या तीन प्रमुख निकषांवर राज्यातील २९ महापालिकांच्या ई-गव्हर्नन्स निर्देशांकात पुणे महानगरपालिका दुसऱ्या क्रमांकावर कायद्यात नावलौकिक प्राप्त केले आहे. यंदा नवी मुंबई महापालिकेने प्रथम क्रमांक पटकावला, तर पुणे महापालिका अखेरच्या निकालात दुसऱ्या स्थानी आहे, अशी माहिती पॉलिसी रिसर्च ऑर्गनायझेशन (PRO) ने जाहीर केलेल्या अहवालातून समोर आली आहे.

या संकेतांकात महापालिकांच्या संकेतस्थळांची उपलब्धता, मोबाइल ॲप वापर, ऑनलाईन सेवा सुविधा, माहितीची पारदर्शकता आणि नागरिकांनी सुविधांचा उपयोग कितपत करण्यास जमला आहे, यावर आधारित मूल्यमापन करण्यात आले. अध्ययनानुसार उपलब्धतेच्या भागात नवी मुंबईने उत्कृष्ट कामगिरी केली, तर पुणे आणि कोल्हापूर यांना दुसरे व तिसरे स्थान मिळाले. पारदर्शकतेच्या निकषात कोल्हापूर आणि पुणे महापालिका शीर्षस्थानी आहेत, तर सेवांच्या बाबतीत नवी मुंबई आणि अमरावती यांना आघाडीचे स्थान आहे.

प्रतिस्पर्धी पक्षांच्या कार्यालयांसमोर आंदोलनास बंदी; पोलिसांचा कडक इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुणे शहरात प्रतिस्पर्धी राजकीय पक्षांच्या कार्यालयांसमोर कोणत्याही प्रकारचे आंदोलन सहन केले जाणार नाही, असा स्पष्ट इशारा पोलीस आयुक्त अमितेश कुमार यांनी सोमवारी (दि. १६) सर्व राजकीय पक्षांना दिला. कायदा व सुव्यवस्था भंग करणाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्यात येईल, असेही त्यांनी ठणकावले.

रविवारी (दि. १५) भारतीय जनता पक्ष कार्यकर्त्यांनी भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या काँग्रेस भवनासमोर आंदोलन केले. या वेळी दोन्ही पक्षांच्या कार्यकर्त्यांमध्ये धक्काबुक्की होऊन परिस्थिती तणावपूर्ण बनली. त्यानंतर दगडफेक झाल्याने पत्रकार आणि पोलिसांसह नऊ जण जखमी झाले. या घटनेनंतर शहरातील राजकीय वातावरण तापले आहे. पोलीस आयुक्तांनी हा प्रकार दुर्दैवी असल्याचे सांगत, "आंदोलनादरम्यान कायदा-सुव्यवस्थेची स्थिती निर्माण झाली होती; मात्र पोलिसांनी ती तातडीने नियंत्रणात आणली. दोन्ही पक्षांच्या सदस्यांविरुद्ध गुन्हे दाखल करण्यात आले असून, घटनेची पूर्वकल्पना नव्हती," असे स्पष्ट केले. यापुढे कोणत्याही राजकीय पक्षाच्या कार्यालय, पदाधिकाऱ्यांच्या निवासस्थान किंवा घरासमोर आंदोलनास परवानगी दिली जाणार नाही. शहरातील संवेदनशील ठिकाणांचा आढावा घेऊन आवश्यक प्रतिबंधात्मक उपाययोजना केल्या जातील.

देवगिरीवरील निर्णायक बैठक; विलीनीकरणाला ब्रेक; धनंजय मुंडेंना पक्षवाढीची नवी जबाबदारी

सुनेत्रा पवार राष्ट्रीय अध्यक्षा होण्याची चर्चा; मंत्रिमंडळात बदलांचे संकेत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : राजधानीतील 'देवगिरी' शासकीय निवासस्थानी सोमवारी राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाच्या महत्त्वपूर्ण बैठकीत दोन्ही राष्ट्रवादींच्या विलीनीकरणाच्या चर्चेला सध्या पूर्णविराम देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. बैठकीस सुनेत्रा पवार, प्रफुल पटेल, सुनील तटकरे, छगन भुजबळ, धनंजय मुंडे, नरहरी झिरवळ यांच्यासह पक्षाचे मंत्री, आमदार व पदाधिकारी उपस्थित होते. या बैठकीत पक्ष संघटन बळकट करण्यावर आणि आगामी राजकीय धोरणांवर सविस्तर चर्चा झाली. सूत्रांच्या माहितीनुसार,

सध्या राज्यातील राजकीय परिस्थिती लक्षात घेता विलीनीकरणाचा विषय थांबवून पक्षाची स्वतंत्र ओळख अधिक मजबूत करण्यावर भर देण्याचे ठरले. आगामी जिल्हा परिषद निवडणुका आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या पार्श्वभूमीवर तळागाळात कार्यकर्त्यांपर्यंत पक्षाची भूमिका व विचार पोहोचविण्याची गरज व्यक्त करण्यात आली. "दादांची उणीव भासत असली तरी पक्ष नव्या जोमाने उभा राहील," असा विश्वास काही नेत्यांनी व्यक्त केल्याचे समजते. या बैठकीतील आणखी एक महत्त्वाचा निर्णय म्हणजे माजी मंत्री धनंजय मुंडे यांना पक्षवाढीसाठी अधिक सक्रिय जबाबदारी देणे. तरुण आणि तडफदार नेतृत्वाची गरज अधोरेखित करत, मुंडे यांनी राज्यभर दौरे करून संघटन मजबूत करावे, असा सूर बैठकीत उमटला. प्रदेशाध्यक्ष सुनील तटकरे यांनीही आरोप-प्रत्यारोपांकडे दुर्लक्ष करून पक्षाच्या विस्तारासाठी झोकून देण्याचे आवाहन केल्याचे कळते.

दरम्यान, पक्षाच्या राष्ट्रीय अध्यक्षपदासाठी सुनेत्रा पवार यांचे नाव बैठकीत सुचवण्यात आले असून त्यास मोठ्या प्रमाणावर पाठिंबा मिळाल्याची चर्चा आहे. याबाबत लवकरच अधिकृत घोषणा होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. तसेच मंत्रिमंडळात काही बदल होण्याचे संकेतही या बैठकीतून मिळाले असून, संघटनात्मक फेरबदलांची शक्यता नाकारता येत नाही.

देवगिरीवरील या बैठकीमुळे राज्याच्या राजकारणात नव्या समीकरणांची चर्चा सुरू झाली आहे. विलीनीकरणाचा विषय थांबवत संघटन बळकट करण्यावर भर देण्याचा निर्णय आगामी काळात पक्षासाठी किती परिणामकारक ठरेल, याकडे राजकीय वर्तुळाचे लक्ष लागले आहे.

"वाढत्या अतिक्रमणाविरोधात आक्रमक भूमिका; कारवाई न झाल्यास तीव्र आंदोलनाचा महापालिकेला इशारा

फूटपाथ मोकळे करा, अतिक्रमण हटवा!" — पँथर संघटनेचा इशारा!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुणे शहरातील वाढत्या अतिक्रमणाच्या प्रश्नावर पँथर संघटनेने आक्रमक भूमिका घेत प्रशासनाला थेट इशारा दिला आहे. फूटपाथवरील अतिक्रमण, रस्त्यांवरील अनधिकृत पथारे व हातगाड्या, तसेच वाढती वाहतूक कोंडी यामुळे सर्वसामान्य नागरिकांचे हाल होत असल्याचा आरोप संघटनेने केला आहे. या पार्श्वभूमीवर पुणे महानगरपालिका प्रशासनाने तात्काळ कठोर व सातत्यपूर्ण कारवाई करावी, अशी मागणी निवेदनाद्वारे करण्यात आली.

पँथर संघटनेचे संस्थापक अध्यक्ष संजय नडगिरी यांनी स्पष्ट शब्दांत सांगितले की,

"फूटपाथ हे पादचाऱ्यांसाठी असतात; ते व्यापाऱ्यांच्या ताब्यात देण्यासाठी नाहीत." शहरातील प्रमुख चौक, बाजारपेठा आणि शाळा-महाविद्यालयांच्या परिसरात फूटपाथ पूर्णपणे अतिक्रमणाखाली गेले असून नागरिकांना जीव धोक्यात घालून रस्त्यावरून चालावे लागत आहे. त्यामुळे अपघातांची शक्यता वाढत असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

महिला, ज्येष्ठ नागरिक, दिव्यांग आणि विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. दिव्यांग व्यक्तींना व्हीलचेअरने किंवा काठीच्या सहाय्याने चालणे अशक्य होत आहे, तर शालेय विद्यार्थ्यांना रस्त्यावरील वाहनांच्या गर्दीतून वाट काढावी लागत आहे. तरीही प्रशासनाची कारवाई केवळ दिखाऊ आणि कागदोपत्री राहते, अशी टीका संघटनेने केली आहे.

निवेदनात पुढील ठोस मागण्या करण्यात आल्या आहेत : सर्व फूटपाथ तात्काळ व कायमस्वरूपी अतिक्रमणमुक्त करावेत; अनधिकृत पथारे, हातगाड्या व इतर अडथळ्यांवर नियमित व कडक कारवाई करावी; प्रमुख रस्त्यांचे रुंदीकरण तातडीने हाती घ्यावे; तसेच पथारी व्यावसायिकांसाठी स्वतंत्र व नियोजित जागा निश्चित करून योग्य धोरण जाहीर करावे. अतिक्रमण हटाव मोहीम एकदाच न राबवता सातत्याने व परिणामकारक पद्धतीने राबविण्याचीही मागणी करण्यात आली आहे.

"स्मार्ट सिटीचे फलक लावून शहर स्मार्ट होत नाही; शिस्तबद्ध, नियोजनबद्ध आणि नागरिक-केंद्रित प्रशासन हवे," असा टोला संघटनेने लगावला. शहराचा विकास हा केवळ कागदोपत्री नसून प्रत्यक्षात दिसला पाहिजे, अशी भूमिका त्यांनी मांडली.

प्रशासनाने त्वरित निर्णय न घेतल्यास पँथर संघटना तीव्र आंदोलन छेडेल, असा स्पष्ट इशाराही देण्यात आला आहे. या निवेदनावर संस्थापक अध्यक्ष संजय नडगिरी आणि पुणे शहर युवकाध्यक्ष राजवर्धन कांबळे यांच्या स्वाक्षऱ्या आहेत.

शहरातील अतिक्रमणाचा प्रश्न दिवसेंदिवस गंभीर होत असून आता प्रशासनाने ठोस पावले उचलण्याची गरज असल्याचे मत नागरिकांमधूनही व्यक्त होत आहे.

पिंपरी-चिंचवडमध्ये दोन गटांत भीषण हाणामारी; नऊ जखमी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड : पिंपरी-चिंचवड शहरात रविवारी (दि. १६) दोन प्रतिस्पर्धी गटांमध्ये झालेल्या भयंकर हाणामारीमुळे परिसरात तणावाचे वातावरण निर्माण झाले. दगडफेक आणि लाठ्यांनी हल्ला केल्याच्या या प्रकारात किमान नऊ जण जखमी झाले असून त्यात दोन पत्रकार आणि दोन पोलीस कर्मचाऱ्यांचाही समावेश आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार, पिंपरीतील एका सार्वजनिक ठिकाणी दोन्ही गटांमध्ये जुना वाद उफाळून आला. सुरुवातीला शाब्दिक बाचाबाची झाली; मात्र काही क्षणांतच ती हिंसक वळणावर गेली. दोन्ही बाजूंनी दगडफेक सुरू झाल्याने परिसरात भीतीचे वातावरण पसरले. नागरिकांनी तत्काळ पोलिसांना माहिती दिल्यानंतर मोठा पोलीस बंदोबस्त घटनास्थळी दाखल झाला. पोलिसांनी तातडीने हस्तक्षेप करून परिस्थिती नियंत्रणात आणली आणि दोन्ही गटांना पांगवले. जखमींना जवळच्या रुग्णालयात दाखल करण्यात आले असून त्यांच्यावर उपचार सुरू आहेत. या प्रकरणी संबंधितांविरुद्ध गुन्हे दाखल करण्यात आले असून सीसीटीव्ही फुटेज आणि साक्षीदारांच्या आधारे आरोपींची ओळख पटविण्याचे काम सुरू आहे. घटनेमागील नेमके कारण अद्याप स्पष्ट झाले नसले तरी जुने वैमनस्य किंवा स्थानिक वादातून हा संघर्ष झाल्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. पोलिसांनी नागरिकांना अफवांवर विश्वास न ठेवता शांतता राखण्याचे आवाहन केले आहे.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स ॲण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

धोलवडमध्ये ऊसाच्या शेतात बिबट्याचे तीन बछडे आढळले

ओतूर : धोलवड (ता. जुन्नर) येथे सोमवारी सकाळी ऊसाच्या शेतात बिबट्याचे तीन बछडे आढळल्याने परिसरात काही काळ भीतीचे वातावरण निर्माण झाले. महाराष्ट्र वन विभागाचे ओतूर वनपरिक्षेत्र अधिकारी चैतन्य कांबळे यांनी ही माहिती दिली. शिवनेरी विद्यालयाजवळील मारुती कसार यांच्या शेतात ही पिल्ले दिसून आली. घटनेची माहिती मिळताच वनकर्मचारी सारिका बुट्टे व विश्वनाथ बेले यांनी घटनास्थळी धाव घेत बछड्यांना सुरक्षित ताब्यात घेतले. पिल्लांची आई आसपास असल्याची शक्यता असून सायंकाळी त्यांची पुनर्भेट घडवून आणण्यासाठी नैसर्गिक अधिवासात सोडण्याची तयारी करण्यात आली आहे.

चांडोली खुर्दमध्ये सौर प्रकल्पाविरोधात आमरण उपोषण

मंचर : चांडोली खुर्द येथील गायरान जागेत सुरू असलेल्या महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादितच्या 'मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी' प्रकल्पाविरोधात ग्रामस्थांनी आमरण उपोषण सुरू केले आहे. प्रकल्पाला विरोध नसून कंपनीच्या मनमानीला विरोध असल्याचे उपसरपंच अमोल दाभाडे यांनी स्पष्ट केले. गायरान क्षेत्राची मोजणी करून हद्द निश्चित करावी व प्रकल्प एका बाजूला राबवावा, अशी मागणी आहे. तहसीलदार डॉ. सचिन वाघ यांच्या भेटीनंतर काम तात्पुरते थांबविण्यात आले.

चिकन दुकानात कर्मचाऱ्याची आत्महत्या

बारामती : लोणी काळभोर, ता. १७ : लोणी काळभोर येथील पुणे–सोलापूर महामार्गालगत असलेल्या चिकन दुकानात २५ वर्षीय कर्मचाऱ्याने गळफास घेऊन आत्महत्या केल्याची धक्कादायक घटना सोमवारी सायंकाळी उघडकीस आली. विराजुल हायातुल्ला शेख (मूळ रा. पश्चिम बंगाल) असे मृत तरुणाचे नाव आहे.

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उपमुख्यमंत्री सुनेत्रा पवार व एकनाथ शिंदे यांच्या उपस्थितीत शिवजन्म सोहळा

किल्ले शिवनेरीवर 'हिंदवी स्वराज्य' महोत्सवाची जय्यत तयारी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जयंतीनिमित्त १७ ते १९ फेब्रुवारीदरम्यान किल्ले शिवनेरीवर 'हिंदवी स्वराज्य' महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले असून १९ फेब्रुवारी रोजी शिवजन्म सोहळा राज्यातील मान्यवरांच्या उपस्थितीत पार पडणार आहे. देवेंद्र फडणवीस, सुनेत्रा पवार व एकनाथ शिंदे यांच्यासह मंत्रीमंडळातील मान्यवर उपस्थित राहणार असल्याची माहिती जुन्नरचे आमदार शरद सोनवणे यांनी पत्रकार परिषदेत दिली. यावेळी पर्यटन विभागाचे उपसंचालक भरत लांघी उपस्थित होते.

किल्ले शिवनेरी येथे होणारा शिवजन्म सोहळा सर्वांना अनुभवता यावा यासाठी शहरात विविध ठिकाणी एलईडी स्क्रीनची व्यवस्था करण्यात आली आहे. शिवरायांना मानवंदना देताना एक तास गडावर प्रवेश बंद ठेवण्यात येणार आहे.

महोत्सवानिमित्त शिवनेरी मार्गावर तुळजाभवानी वेस व छत्रपती शिवाजी महाराज थ्री-डी वेस उभारण्यात आली आहे. शिवनेरीच्या पायथ्याशी बैलगाडा शर्यती, कबड्डी स्पर्धा, महिला बचत गटांसाठी खाद्यपदार्थांचे स्टॉल तसेच विशेष स्टेडियम उभारण्यात आले आहे. शिवकालीन मर्दानी खेळांचे प्रात्यक्षिक, सायंकाळी पाच वाजता जुन्नर शहरातून भव्य शोभायात्रा, सहा वाजता महाआरती आणि 'मनोरंजन महाजत्रा' असे विविध कार्यक्रम होणार आहेत. तीन दिवस 'द फोक आख्यान', 'ऑल दी बेस्ट' आणि 'द अभंग रिपोस्ट' या कार्यक्रमांची मेजवानीही मिळणार आहे. यंदाचे 'शिवनेरी भूषण पुरस्कार' जाहीर करण्यात आले असून श्रुतिका ताथवडे (भारतीय नौदल), अजिंक्य मेहेर (मद्रास रेजिमेंट), डॉ. विनोद हांडे (कॅन्सर सर्जन), शिवाजीराव खैरे (सामाजिक योगदान) तसेच दिवंगत पंकज वामन यांना मरणोत्तर सन्मानित करण्यात येणार आहे.

दरम्यान, शिवजयंतीनिमित्त मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्र्यांकडे तालुक्याच्या विकासासाठी भरीव निधीची मागणी करण्यात येणार असल्याचे आमदार सोनवणे यांनी सांगितले. यात पारुंडे येथील कुंभमेळ्यासाठी २४० कोटींची तरतूद, शिवनेरी-भीमाशंकर मार्ग विकास, दाऱ्याघाट आराखड्यास मान्यता, बिबट्या निवारा केंद्रे, महालक्ष्मी उंब्रज-ओझर पूल, आदिवासी भागासाठी रिंग रोड आणि पुणे-नाशिक रेल्वे मार्गाचा समावेश आहे.

शिवजयंती सोहळा नेत्रदीपक पद्धतीने साजरा करण्यासाठी प्रशासन सज्ज असून शिवभक्तांमध्ये उत्साहाचे वातावरण आहे.

वाल्हेतील शेतकऱ्याची मोगरा फुलशेतीतून भरघोस कमाई

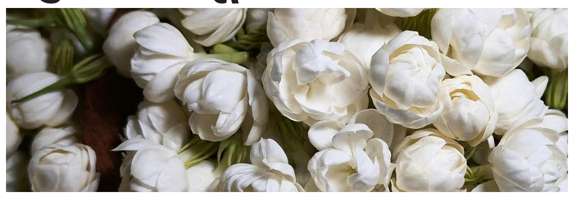

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

केवळ १० गुंठ्यांत आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड; पुणे बाजारात प्रतिकिलो दोन हजारांचा भाव

वाल्हे (ता. पुरंदर) : कमी खर्च, कमी पाणी आणि योग्य नियोजन यांच्या बळावर वाल्हे येथील तरुण शेतकरी सागर भुजबळ यांनी केवळ १० गुंठ्यांत मोगरा फुलशेतीतून आर्थिक प्रगतीचा नवा आदर्श निर्माण केला आहे. पारंपरिक पिकांना छेद देत आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून त्यांनी मोगऱ्याची लागवड केली असून त्यातून चांगले उत्पन्न मिळू लागले आहे.

मोगऱ्याची लागवड केल्यानंतर पहिल्याच वर्षी उत्पादन सुरू होते. सध्या त्यांच्या शेतातून दररोज १ ते २ किलो उत्पादन मिळत असून काही दिवसांत हे प्रमाण ५ ते ६ किलोपर्यंत वाढेल, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला. बदलत्या हवामानाचा फटका बसत असला तरी बाजारातील चांगल्या दरामुळे तोटा भरून निघत आहे.

पुणे बाजारात मोगऱ्याला सध्या प्रतिकिलो सुमारे दोन हजार रुपये दर मिळत आहे. लग्नसराई व सणासुदीच्या काळात यापेक्षा अधिक भाव मिळण्याची शक्यता आहे. सकाळी सहा ते दहा या वेळेत कळीची तोडणी करून ताजी फुले थेट बाजारात पाठवली जातात.

वाल्हे परिसरातील अनेक शेतकरी झेंडू, गुलछडी, जर्मन मोगरा यांसारख्या फुलशेतीकडे वळले असून व्यावसायिक फुलशेतीमुळे शाश्वत उत्पन्नाचे नवे दालन खुले झाले आहे.

आंबेगाव तालुक्याच्या पूर्व भागात महाशिवरात्री उत्साहात साजरी

'हर हर महादेव'च्या जयघोषात संपूर्ण परिसर भक्तिमय

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पारगाव : आंबेगाव तालुकाच्या पूर्व भागातील विविध गावांमध्ये महाशिवरात्रीचा सण मोठ्या भक्तिभावाने आणि उत्साहात साजरा करण्यात आला. पहाटेपासूनच महादेव मंदिरांमध्ये भाविकांची गर्दी उसळली होती. 'हर हर महादेव'च्या जयघोषात संपूर्ण परिसर भक्तिमय झाला होता.

पारगाव येथील प्रसिद्ध संगमेश्वर मंदिर, पारगाव येथे दर्शनासाठी भाविकांनी लांबच लांब रांगा लावल्या होत्या. दिवसभर अभिषेक, रुद्रपाठ आणि महापूजा असे धार्मिक कार्यक्रम पार पडले. त्यानंतर पारेश्वर मंदिर, पारगाव येथेही शिवलिंगाच्या दर्शनासाठी मोठी गर्दी झाली. मंदिर समितीच्या वतीने भाविकांना खिचडी, केळी, चिक्की आदी फराळाचे पदार्थ वाटप करण्यात आले.

वळती गावातील मीना नदीकाठी वसलेल्या महादेव मंदिर, वळती येथे सकाळपासूनच भक्तांची वर्दळ होती. दिवसभर अभिषेक, भजन आणि कीर्तनाचे आयोजन करण्यात आले. सायंकाळी तुरेवाले शाहीर नरहरी शिंदे यांच्या पार्टीचा कलगीतुऱ्याचा भेदिक कार्यक्रम रंगला आणि ग्रामस्थांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला. महाशिवरात्रीनिमित्त नागापूर येथील नागेश्वर मंदिर, नागापूर आकर्षक विद्युत रोषणाईने सजविण्यात आले होते. येथे अखंड हरिनाम सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले. उपवास, जप, ध्यान आणि रात्रजागरण करत भाविकांनी भगवान शंकराची आराधना केली. सर्वत्र शांततेत आणि भक्तिभावात हा पवित्र सण पार पडल्याची माहिती व्यवस्थापक मारुती भोर पाटील यांनी दिली.

पारुंडे येथे महिलांनी स्वावलंबनाकडे टाकले पाऊल; मोफत शिवणकला प्रशिक्षणाचा समारोप

प्रमाणपत्र, उद्यम आधार कार्ड व शिलाई मशीनचे वाटप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : पारुंडे येथे ग्रामीण महिलांसाठी आयोजित मोफत शिवणकला प्रशिक्षणाचा समारोप उत्साहात पार पडला. डिसेंट फाउंडेशन, पुणे, हायस्पीड स्किल हब, जुन्नर, मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रीज आणि उपसरपंच किसन जाधव यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा उपक्रम राबविण्यात आला. समारोप सोहळा वेद कस्तुरी कृषी पर्यटन केंद्र येथे झाला.

या प्रसंगी डिसेंट फाउंडेशनचे सचिव डॉ. एफ. बी. आतार यांच्या हस्ते सौ. अश्विनी कांताराम आनंदराव व सौ. अपसाना मन्सूर शेख या दोन गरजू महिलांना शिलाई मशीनचे वाटप करण्यात आले.

४० दिवसांच्या प्रशिक्षणात महिलांना शिवणकलेचे सखोल मार्गदर्शन देण्यात आले. प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या महिलांना प्रमाणपत्र तसेच उद्यम आधार कार्ड देण्यात आले. ग्रामीण भागातील महिलांना स्वावलंबी बनवून रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देणे हा या उपक्रमाचा मुख्य उद्देश असल्याचे संस्थापक जितेंद्र बिडवई यांनी सांगितले. कार्यक्रमात कृषी विज्ञान केंद्र, नारायणगावच्या गृह विज्ञान शास्त्रज्ञ डॉ. सौ. निवेदिता शेटे, योगेश जोशी, दिलीप भगत यांनी महिलांना व्यावसायिक संधी व कौशल्यविकासाबाबत मार्गदर्शन केले. यावेळी डॉ. एफ. बी. आतार, किसन जाधव, आदिनाथ चव्हाण, प्रशिक्षक शितल पवार, डॉ. कल्याणी पुंडे, जरीना शेख, मंगल तांबे, सपना पवार आदींसह अनेक मान्यवर व प्रशिक्षणार्थी महिला उपस्थित होत्या. सूत्रसंचालन कविता जाधव व मीना जाधव यांनी केले तर आभार प्रदर्शन किसन जाधव यांनी केले. कार्यक्रम उत्साहपूर्ण वातावरणात संपन्न झाला.

मुलीच्या लग्नात काटकसर; ओढ्यावर स्वखर्चाने उभारला लोखंडी पूल

अवसरी बुद्रुक येथील दीपक चवरे यांचा समाजाभिमुख उपक्रम

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : लोणी-धामणी, दि. १७ फेब्रुवारी २०२६ : अवसरी बुद्रुक (ता. आंबेगाव) येथील चवरे-एलभर मळा परिसरातील उद्योजक दीपक देवराम चवरे यांनी मुलीच्या लग्नात खर्चात बचत करून वस्तीवरील श्री म्हसोबा मंदिर, अवसरी बुद्रुक येथे ये-जा करण्यासाठी ओढ्यावर स्वखर्चाने लोखंडी पूल उभारला आहे. या उपक्रमामुळे ज्येष्ठ नागरिक व महिलांची मोठी सोय झाली असून ग्रामस्थांकडून त्यांचे कौतुक होत आहे.

चवरे-एलभर मळा परिसरालगत असलेल्या ओढ्याला पावसाळ्यात तसेच कालव्याचे पाणी सोडल्यानंतर मोठा प्रवाह असतो. त्यामुळे ओढ्याच्या पलीकडे असलेल्या म्हसोबा मंदिरात जाणे-येणे कठीण होत असे. विशेषतः महिलांना आणि वयोवृद्धांना मोठी कसरत करावी लागत होती. या ठिकाणी पूल व्हावा, अशी मागणी स्थानिक नागरिकांकडून अनेक वर्षांपासून केली जात होती. दरम्यान, दीपक चवरे व ग्रामपंचायत सदस्या चित्रा चवरे यांची कन्या श्रद्धा हिचा विवाह पुणे येथील गणेश शितोळे यांच्याशी अलीकडेच संपन्न झाला. लग्न समारंभात अनावश्यक खर्च टाळून समाजोपयोगी काम करण्याचा निर्णय घेत चवरे दांपत्याने ओढ्यावर लोखंडी पूल बांधून दिला. त्यामुळे भाविकांना वर्षभर सुरक्षितपणे मंदिरात जाता येणार आहे. दीपक चवरे हे सामाजिक कार्यात नेहमीच पुढे असतात. यापूर्वीही त्यांनी भंडारा डोंगर येथील संत तुकाराम महाराज मंदिरासाठी एक लाख रुपयांची मदत केली आहे.

अवसरी बुद्रुक–निरगुडसर मार्गावर धुळीचे साम्राज्य

लोणी-धामणी : अवसरी बुद्रुक ते निरगुडसर मार्गावरील रुंदीकरण व सिमेंट काँक्रीटीकरणाचे काम संथ गतीने सुरू असल्याने रस्त्यावर धुळीचे साम्राज्य पसरले आहे. अवसरी फाटा–मेंगडेवाडी दरम्यान अनेक ठिकाणी रस्ता खोदून ठेवण्यात आल्याने वाहनचालक व प्रवासी त्रस्त झाले आहेत. माजी मंत्री दिलीप वळसे पाटील यांच्या पाठपुराव्याने ४१८ कोटी रुपयांचा निधी मंजूर झाला असला तरी प्रत्यक्ष कामाची गती मंदावली आहे. ठिकठिकाणी खड्डे, उकरलेला रस्ता आणि पाणी न मारल्याने उडणारी धूळ यामुळे नागरिकांना श्वसन व डोळ्यांच्या तक्रारी जाणवत आहेत. संबंधित ठेकेदार व प्रशासनाने तातडीने काम पूर्ण करावे तसेच तात्पुरत्या स्वरूपात खड्डे बुजवून धूळ नियंत्रणासाठी उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी वाहनचालकांकडून होत आहे.

आंबेगाव तालुक्यात 'डेंगळे' पिकाकडे शेतकऱ्यांचा वाढता कल

शुद्ध कांदा बीज निर्मितीमुळे खर्चात बचत; स्वबियाणे तयार करण्याकडे शेतकऱ्यांचा ओढा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पारगाव : आंबेगाव तालुका येथे प्रगतशील शेतकऱ्यांनी कांदा लागवडीसाठी लागणारे बियाणे स्वतः तयार करण्याचा मार्ग स्वीकारला असून 'डेंगळे' (कांदा बीज निर्मिती) पिकाकडे मोठा कल वाढला आहे. बाजारातील सदोष बियाण्यांपासून बचाव करणे आणि खात्रीशीर, शुद्ध बीज उपलब्ध करून घेणे हा यामागील प्रमुख उद्देश आहे.

तालुक्यात कांदा हे प्रमुख नगदी पीक असून दरवर्षी मोठ्या प्रमाणावर लागवड केली जाते. मात्र, अलीकडील काळात काही खासगी कंपन्यांकडून मिळणाऱ्या बियाण्यांच्या गुणवत्तेबाबत शेतकऱ्यांत नाराजी वाढली आहे. कमी उगवणक्षमता, रोपांची खुंटलेली वाढ आणि एकसारखे उत्पादन न मिळणे अशा समस्यांमुळे अनेकांना आर्थिक फटका बसला. परिणामी शेतकऱ्यांनी स्वबियाणे निर्मितीचा पर्याय निवडला आहे. डेंगळे पिकासाठी निवडक, निरोगी व भरघोस उत्पादन देणारे कांदे वेगळे ठेवून त्यांची लागवड केली जाते. या कांद्यांपासून तयार होणाऱ्या फुलांमधून उच्च प्रतीचे बियाणे मिळते. योग्य परागीभवन, वेळेवर काढणी आणि निगा राखल्यास स्थानिक हवामानाशी सुसंगत व अधिक उगवणक्षम बीज तयार होते, असे शेतकरी सांगतात. घरच्या घरी बीज तयार केल्याने उत्पादन खर्चात बचत होते आणि बियाण्याच्या गुणवत्तेवर स्वतःचे नियंत्रण राहते. परिणामी पुढील हंगामात जोमदार रोपे व अधिक एकसारखे उत्पादन मिळण्यास मदत होते.

शिवनेरीच्या साक्षीने देश-विदेशातील धावपटूंचा थरार; साहिल बिबवे व भाग्यश्री भंडारी अव्वल

शिवजयंतीनिमित्त चौथी शिवनेरी मॅरेथॉन उत्साहात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जुन्नर : छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जयघोषात आणि उत्साहाच्या लाटेत रविवारी (दि.१५) चौथी शिवनेरी मॅरेथॉन स्पर्धा मोठ्या जल्लोषात पार पडली. शिवनेरी ट्रेकर्स असोसिएशन, मोरडे फूड्स आणि पोल्ट्री ब्रिडर्स कोऑर्डिनेशन कमिटी यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित या स्पर्धेत थरार, रोमांच आणि जिद्दीचा सुरेख संगम पाहायला मिळाला.

महाराष्ट्राचे आराध्यदैवत छत्रपती शिवाजी महाराज यांना मानवंदना देण्यासाठी आयोजित या मॅरेथॉनचे उद्घाटन माजी आमदार अतुल बेनके, माजी पोलीस महासंचालक डॉ. दिलीप पाटील भुजबळ, हर्षल मोरडे आणि सत्यशील शेरकर यांच्या हस्ते झाले. माजी उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांना श्रद्धांजली अर्पण करून स्पर्धेला प्रारंभ करण्यात आला. ५, १० आणि २१.१ किलोमीटर अशा तीन गटांत स्पर्धा घेण्यात आली. २१.१ किमी हाफ मॅरेथॉनमध्ये पुरुष गटात साहिल बिबवे (७८.०८ मिनिटे) तर महिला गटात भाग्यश्री भंडारी (९३.०७ मिनिटे) अव्वल ठरल्या. केनियाच्या चेरुय्योट टूने ७३.३१ मिनिटांत अंतर पूर्ण करून सर्वाधिक वेगवान धावपटूचा किताब पटकावला. १० किमी गटात स्वप्निल डोंगरे (३६.३१) आणि साक्षी भंडारी (४१.५१) यांनी प्रथम क्रमांक मिळवला.

किल्ले शिवनेरी परिसरातील कुसुर, वडज, पारुंडे, काटेडे आणि येणेरे गावांच्या हिरव्यागार शेतीतून धावणाऱ्या स्पर्धकांचा उत्साह द्विगुणित झाला. नऊवारी साडी, मावळा, वारकरी अशा वेशभूषांनी मॅरेथॉनला वेगळे आकर्षण मिळाले. शिवाई देवी मंदिर ट्रस्ट, पोलिस प्रशासन, आरोग्य विभाग व जयहिंद शैक्षणिक संकुल यांच्या सहकार्याने स्पर्धा सुरक्षित पार पडली. ४०० स्वयंसेवक, फिजिओथेरपी पथक आणि स्थानिकांच्या पाहुणचारामुळे धावपटू भारावून गेले. जुन्नरच्या भूमीत पार पडलेली ही मॅरेथॉन शिवजयंतीचा उत्सव अधिक संस्मरणीय ठरली.

गिरीम येथे जबर घरफोडी; अडीच लाखांचे दागिने लंपास

बिरोबा नगरमध्ये मध्यरात्री चोरी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

दौंड : गिरीम येथील बिरोबा नगर परिसरात मध्यरात्री घरफोडीची घटना घडून सुमारे २ लाख ५० हजार रुपये किमतीचे सोन्या-चांदीचे दागिने चोरीस गेले. याप्रकरणी दौंड पोलीस ठाणे येथे अज्ञात चोरांविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे, अशी माहिती पोलीस निरीक्षक गोपाळ पवार यांनी दिली.

याबाबत भाऊ किसन तालावर (वय ३६, रा. बिरोबा नगर, गिरीम) यांनी फिर्याद दिली आहे. १३ फेब्रुवारी रोजी रात्री १०.३० ते १४ फेब्रुवारी पहाटे ५ या दरम्यान अज्ञात चोरट्यांनी घराची कडी उचकटून आत प्रवेश केला. कुटुंबीय झोपेत असताना कपाटातील दागिने लंपास करण्यात आले.

चोरीस गेलेल्या ऐवजात सुमारे ८० हजार रुपये किमतीच्या एक तोळा वजनाच्या दोन सोन्याच्या अंगठ्या, ४० हजार रुपये किमतीची अर्धा तोळ्याची अंगठी, गळ्यातील सोन्याच्या पेट्या व गंठण असा सुमारे २ लाख ५० हजार रुपयांचा ऐवज आहे. तसेच चांदीचे वाळे व सरीही चोरीस गेल्या आहेत.

घटनेची माहिती मिळताच पोलिसांनी घटनास्थळी भेट देऊन पंचनामा केला. परिसरातील सीसीटीव्ही फुटेजची पाहणी सुरू असून आरोपींचा शोध घेण्यासाठी विशेष पथक कार्यरत आहे. पुढील तपास पोलीस उपनिरीक्षक बिद्री करीत आहेत.

सारांश वृत्त

उत्तर प्रदेशात काँग्रेसी नेते ताब्यात

लखनौ : पोलिसांनी अनेक काँग्रेस नेते आणि कार्यकर्त्यांना ताब्यात घेतले आणि मनरेगा रद्द करण्याच्या आणि "कुशासनाच्या" विरोधात उत्तर प्रदेश विधानभवनाचा घेराव घालण्यासाठी निघालेल्या मोर्चाला रोखण्यासाठी बळाचा वापर केल्याचा आरोप आहे. उत्तर प्रदेश काँग्रेसच्या मीडिया विभागाचे उपाध्यक्ष मनीष हिंदवी यांच्या मते, 'मनरेगा बचाओ अभियान' अंतर्गत घेराव घालण्यासाठी पक्षाच्या कार्यालयातून मोठ्या संख्येने पक्ष नेते आणि कार्यकर्ते निघाले होते.

मालगाडीची धडकेत हत्तीच्या पिल्लाचा मृत्यू

लातेहार (झारखंड) : झारखंडच्या लातेहार जिल्ह्यात मालगाडीने धडक दिल्याने मंगळवारी एका हत्तीच्या पिल्लाचा मृत्यू झाला, असे एका अधिकाऱ्याने सांगितले. सोमवारी रात्री ८ वाजताच्या सुमारास, सुमारे १२ हत्तींच्या कळपातील हे वासरू महुआमिलन आणि निंद्रा स्थानकांदरम्यान असलेल्या मल्हान गावाजवळ रेल्वे रुळ ओलांडत होते, तेव्हा ट्रेनने त्या प्राण्याला धडक दिली. हे पिल्लू गंभीर जखमी झाले होते. त्यावर उपचार सुरू होते पण मंगळवारी त्याचा मृत्यू झाला," असे लातेहार विभागीय वन अधिकारी (डीएफओ) अग्रवाल यांनी सांगितले.

दगडफेकीमुळे कट्टाकात तणाव

चिक्कमगलुरू (कर्नाटक): दगडफेकीच्या आरोपांनंतर सोमवारी रात्री उशिरा चिक्कमगलुरूच्या विजयपुरा भागात तणाव निर्माण झाला, दोन समुदायांच्या सदस्यांनी निदर्शने केली आणि मोठा पोलिस बंदोबस्त तैनात करण्यात आला. गेल्या आठवड्यात एका समुदायातील काही तरुणांनी घरांवर दगडफेक केल्याचे आणि गेल्या तीन दिवसांपासून मुलींना त्रास दिल्याचे आरोप समोर आले होते, ज्यामुळे स्थानिक रहिवाशांमध्ये संताप निर्माण झाला होता, असे पोलिसांनी सांगितले.

देशभरात १५ ठिकाणी एसीबीची छापेमारी

जल जीवन मिशन 900 कोटींचा घोटाळा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जयपूर : जल जीवन मिशनमधील सुमारे ९०० कोटी रुपयांच्या कथित घोटाळ्याच्या पार्श्वभूमीवर राजस्थानमध्ये अलिकडच्या काळातील सर्वात मोठ्या भ्रष्टाचारविरोधी कारवायांपैकी एक मोहीम मंगळवारी राबविण्यात आली. राजस्थान भ्रष्टाचार निरोधक ब्युरो (एसीबी) ने देशभरातील १५ ठिकाणी एकाच वेळी छापे टाकत तपासाची व्याप्ती मोठ्या प्रमाणात वाढवली.

पहाटे सुरू झालेल्या या कारवाईमुळे राज्यातील नोकरशाही व राजकीय वर्तुळात मोठी खळबळ उडाली. एसीबीच्या पथकांनी जयपूर, बारमेर, सिकर आणि जालोर येथे छापे टाकले. तसेच या प्रकरणाशी संबंधित कंपन्यांच्या व्यवहारांची तपासणी करण्यासाठी बिहार आणि झारखंडमध्येही समांतर कारवाया करण्यात आल्या.

अधिकाऱ्यांनी जल जीवन मिशनअंतर्गत काढण्यात आलेल्या निविदांशी संबंधित कागदपत्रे, इलेक्ट्रॉनिक नोंदी आणि आर्थिक व्यवहारांची सखोल छाननी केली. निविदा प्रक्रियेत अनियमितता आणि बनावट अनुभव प्रमाणपत्रांच्या आधारे काही निवडक कंपन्यांना कोट्यवधी रुपयांचे कंत्राटे देण्यात आल्याचा आरोप तपासाच्या केंद्रस्थानी आहे.

या प्रकरणात निवृत्त वरिष्ठ आयएएस अधिकारी सुबोध अग्रवाल हेही चौकशीच्या कक्षेत आले आहेत. सूत्रांच्या माहितीनुसार, एसीबी अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या निवासस्थानाची झडती घेतली आणि त्यांच्या कार्यकाळात मंजूर झालेल्या करारांबाबत त्यांची चौकशी केली. बनावट कागदपत्रांच्या आधारे निविदा वाटपात त्यांनी भूमिका बजावल्याचा संशय व्यक्त करण्यात येत आहे.

अग्रवाल यांच्याव्यतिरिक्त अर्धा डझनहून अधिक जणांना चौकशीसाठी ताब्यात घेण्यात आले आहे. ताब्यात घेतलेल्यांमध्ये केडी गुप्ता, निरिल कुमार, सुशील शर्मा, डीके गौर, महेंद्र सोनी, विशाल सक्सेना, दिनेश गोयल, शुभांशू दीक्षित आणि अरुण श्रीवास्तव यांचा समावेश असल्याची माहिती सूत्रांनी दिली. पुढील चौकशीनंतर काही जणांच्या औपचारिक अटकेची घोषणा होण्याची शक्यता अधिकाऱ्यांनी वर्तवली आहे.

ही कारवाई एसीबीचे महासंचालक गोविंद गुप्ता आणि अतिरिक्त महासंचालक स्मिता श्रीवास्तव यांच्या देखरेखीखाली पार पडत आहे. तसेच या प्रकरणासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या विशेष तपास पथकाचे प्रमुख डीआयजी डॉ. रामेश्वर सिंह आणि एसपी पुष्पेंद्र सिंह राठोड यांच्या मार्गदर्शनाखाली तपास सुरू आहे.

छाप्यांदरम्यान पथकांनी संगणक, लॅपटॉप, मोबाईल फोन यांसह विविध इलेक्ट्रॉनिक उपकरणे, आर्थिक कागदपत्रे, वैयक्तिक डायऱ्या आणि बँक व्यवहारांच्या नोंदी जप्त केल्याचे वृत्त आहे. या पुराव्यांच्या आधारे कथित आर्थिक व्यवहारांचा मागोवा घेण्याचा प्रयत्न सुरू आहे.

या प्रकरणात यापूर्वीच माजी पीएचईडी मंत्री महेश जोशी आणि काही अभियंत्यांना अटक करण्यात आली होती. त्या पार्श्वभूमीवर मंगळवारी झालेली समन्वित कारवाई तपासाची दिशा अधिक व्यापक होत असल्याचे संकेत देत आहे. जल जीवन मिशनच्या निविदांमधील कथित अनियमिततेत वरिष्ठ अधिकारी आणि प्रमुख लाभार्थ्यांची भूमिकाही आता तपासाच्या रडारवर आल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

रस्ते अपघातात ५० हजारांहून अधिक बळी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पाटणा : बिहारमध्ये गेल्या सात वर्षांत रस्ते अपघातात ५०,००० हून अधिक लोकांचा मृत्यू झाला आहे, असे राज्य रस्ते बांधकाम मंत्री दिलीप जयस्वाल यांनी विधान परिषदेत सांगितले. हा प्रश्न आमदार महेश्वर सिंह यांनी उपस्थित केला होता.

मंत्र्यांनी माहिती दिली की, राष्ट्रीय गुन्हे नोंद ब्युरोच्या आकडेवारीनुसार, २०१९ ते २०२६ दरम्यान राज्यात एकूण ५०,९४१ लोकांचा रस्ते अपघातात मृत्यू झाला असून सुमारे ४४,००० जण जखमी झाले आहेत. मृत्युमुखी पडलेल्यांपैकी जवळजवळ निम्मे १८ ते ३५ वयोगटातील होते. सिंह यांनी २०२५ मध्ये फक्त पूर्व चंपारण जिल्ह्यात ३९३ अपघातीत मृत्यू झाले याकडे लक्ष वेधले आणि राज्यभरात अशा मृत्यू रोखण्यासाठी सरकार कोणती पावले उचलत आहे, असा प्रश्न विचारला.

जयस्वाल यांनी मान्य केले की रस्ते अपघात राज्यभर वाढत आहेत आणि त्यात जवळजवळ सर्वच रस्ते सामील आहेत. त्यांनी सांगितले की सरकारने १,०४४ अपघात-प्रवण ब्लॅक स्पॉट्स ओळखले असून, सुरक्षिततेसाठी उपाययोजना सुरू आहेत. यामध्ये विशेष जागरूकता मोहीम, अधिक सुरक्षा सूचना आणि साइनबोर्ड बसवणे, तसेच गरज पडल्यास झेब्रा क्रॉसिंगची संख्या वाढवणे यांचा समावेश आहे.

पाटण्यातील अटल पथावर पादचारी पूल बांधण्यात आला असूनही सीसीटीव्ही फुटेजमध्ये फक्त ५ ते १० लोकच तो वापरत असल्याचे मंत्री म्हणाले. त्यांनी नमूद केले की रस्त्यावर योग्य साइनबोर्ड, सुरक्षा सूचना, सेवा रस्ते आणि पादचारी पूल उपलब्ध आहेत, परंतु जनजागृतीचा अभाव असल्यामुळे नागरिक त्यांचा पुरेपूर उपयोग करत नाहीत. जयस्वाल यांनी सभागृहाला आश्वासन दिले की अपघाती मृत्यूंच्या वाढत्या संख्येबाबत सरकार गंभीर आहे आणि हे नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक पावले उचलेल.

राजकीय नेत्यांनी बंधुता वाढवावी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : देशातील राजकीय वातावरण दिवसेंदिवस तापत असताना, राजकीय नेत्यांनी समाजात बंधुता आणि सौहार्द वाढवण्याची जबाबदारी पार पाडली पाहिजे, असे स्पष्ट मत सर्वोच्च न्यायालय यांनी मंगळवारी व्यक्त केले. मात्र, नेत्यांच्या भाषणांवर तसेच माध्यमांच्या वृत्तांकनावर न्यायालयीन मार्गदर्शक तत्त्वे घालण्याची मागणी करणाऱ्या जनहित याचिकेवर विचार करण्यास न्यायालयाने नकार दिला.

सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांच्या अध्यक्षतेखालील खंडपीठात न्यायमूर्ती बी.व्ही. नागरत्न आणि जयमाल्या बागची यांचा समावेश होता. खंडपीठाने याचिकाकर्त्यांना नव्याने, सर्वसमावेशक आणि वस्तुनिष्ठ स्वरूपाची याचिका दाखल करण्याचा सल्ला दिला.

ही याचिका आसामचे मुख्यमंत्री हिमंता बिस्वा सरमा यांच्या कथित द्वेषपूर्ण वक्तव्यांच्या पार्श्वभूमीवर दाखल करण्यात आली होती. शिक्षणतज्ज्ञ रूप रेखा वर्मा आणि इतर ११ जणांनी ही याचिका सादर केली होती. ज्येष्ठ वकील कपिल सिब्बल यांनी याचिकाकर्त्यांच्या वतीने बाजू मांडताना देशातील राजकीय भाषणांमुळे वातावरण "विषारी" होत असल्याचा दावा केला. बंधुतेला धक्का बसत असताना जबाबदारी निश्चित करण्यासाठी न्यायालयीन मार्गदर्शक तत्त्वे आवश्यक असल्याचे त्यांनी सांगितले.

निवडणूक आयोगाची आदर्श आचारसंहिता निवडणुकीदरम्यान लागू असली तरी तिच्या अंमलबजावणीपूर्वी केलेली भाषणे सोशल मीडियावर पुढेही फिरत राहतात, असा मुद्दा सिब्बल यांनी उपस्थित केला. डिजिटल माध्यमांच्या वाढत्या प्रभावामुळे अशा भाषणांचा परिणाम दीर्घकाळ टिकतो, असे त्यांनी नमूद केले. मात्र, न्यायालयाने याचिकेवर नाराजी व्यक्त करत ती निवडक व्यक्तींना लक्ष्य करणारी असल्याचे निरीक्षण नोंदवले.

भारताचे जागतिक योगदान अत्यंत महत्त्वाचे

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : आंतरराष्ट्रीय समुदाय आणि संयुक्त राष्ट्रांच्या अजेंड्यात भारताचे सातत्यपूर्ण योगदान आमच्यासाठी अत्यंत महत्त्वाचे असल्याचे प्रतिपादन संयुक्त राष्ट्रांचे सरचिटणीस अँटोनियो गुटेरेस यांनी केले आहे. जागतिक पातळीवर भारतासारख्या विकसनशील अर्थव्यवस्थांची वाढती आणि सक्षम भूमिका हा एक सकारात्मक 'मेगा ट्रेंड' म्हणून पुढे येत असल्याचेही त्यांनी नमूद केले.

ग्लोबल साउथमधील आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सविषयक पहिल्या शिखर परिषदेत सहभागी होण्यासाठी नवी दिल्लीला रवाना होण्यापूर्वी त्यांनी ही प्रतिक्रिया व्यक्त केली. एका विशेष मुलाखतीत गुटेरेस म्हणाले की, शांतता आणि सुरक्षा, शाश्वत विकास तसेच संयुक्त राष्ट्रांच्या विविध उपक्रमांच्या प्रत्येक पैलूवर भारत आज एक प्रभावी आणि निर्णायक शक्ती म्हणून उदयास आला आहे. भारताच्या जी-२० अध्यक्षपदाच्या काळातील महत्त्वपूर्ण निर्णयांचीही त्यांनी आठवण करून दिली.

लोकशाही मूल्ये आणि मानवी हक्कांच्या प्रश्नावर भारताची भूमिका विशेष ठरते, असेही त्यांनी स्पष्ट केले. जगातील अनेक भागांत लोकशाही व्यवस्थेला ताण जाणवत असताना भारतासारखा मोठा लोकशाही देश जागतिक चर्चेत सक्रियपणे सहभाग घेत असल्याचे त्यांनी अधोरेखित केले. संयुक्त राष्ट्रांच्या शांतता मोहिमांमध्ये भारताच्या योगदानाबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करताना गुटेरेस म्हणाले की, सध्या जगभरातील मोहिमांमध्ये सुमारे पाच हजार भारतीय महिला व पुरुष तैनात आहेत. शांतता राखण्यासाठी भारताने पाठविलेल्या पहिल्या महिला पोलिस तुकडीचा उल्लेख करत त्यांनी त्याला 'उल्लेखनीय' संबोधले. वाढते संघर्ष, असमानता, दारिद्र्य आणि उपासमारीच्या समस्या यांमुळे जागतिक परिस्थिती चिंताजनक असल्याचे गुटेरेस यांनी मान्य केले. विविध भागांत दहशतवादाचे वाढते सावटही त्यांनी अधोरेखित केले. मात्र या नकारात्मक घडामोडींमध्येही काही सकारात्मक प्रवाह स्पष्टपणे दिसत असल्याचे त्यांनी सांगितले. त्यांच्या मते, सर्वात महत्त्वाचा सकारात्मक प्रवाह म्हणजे भारतासारख्या उदयोन्मुख अर्थव्यवस्थांची वाढती ताकद. विकसित देशांचा, विशेषतः जी-७ समूहातील राष्ट्रांचा जागतिक अर्थव्यवस्थेतील वाटा तुलनेने कमी होत असताना, भारतासह उदयोन्मुख देशांचा प्रभाव वाढत आहे. ही प्रक्रिया दीर्घकालीन दृष्टीने अधिक न्याय्य आणि जागतिक व्यवस्थेच्या निर्मितीस हातभार लावू शकते.

तामिळनाडूचा केंद्रावर निधी रोखल्याचा आरोप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

चेन्नई : तामिळनाडू विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर तामिळनाडूचे अर्थमंत्री थंगम थेनारासू यांनी मंगळवारी २०२६-२७ चा अंतरिम अर्थसंकल्प सादर करत केंद्र सरकारवर आर्थिक मदत रोखल्याचा आरोप केला. योजना नाकारून आणि निधीला विलंब करून राज्यावर कृत्रिम आर्थिक ताण निर्माण केला जात असल्याची टीका त्यांनी केली.

राज्य सरकार कोइम्बतूर आणि मदुराई येथील मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांना मंजुरी देण्यासाठी केंद्राकडे सातत्याने पाठपुरावा करत असल्याचे त्यांनी सांगितले. चेन्नई परिसरातील नवीन मेट्रो मार्गांना राज्याने मान्यता देऊन मंजुरी व निधीसाठी प्रस्ताव पाठविल्याचेही ते म्हणाले. तामिळनाडूची अर्थव्यवस्था देशात दुसऱ्या क्रमांकावर असल्याचा दावा करत त्यांनी मुख्यमंत्री एमके स्टॅलिन यांच्या नेतृत्वाखाली विकास साध्य झाल्याचे नमूद केले.

आर्थिक सर्वेक्षणानुसार, सामाजिक क्षेत्रावरील खर्च २०२१-२२ मधील १.१३ लाख कोटी रुपयांवरून २०२५-२६ मध्ये १.५७ लाख कोटी रुपयांपर्यंत वाढला असून सरासरी वार्षिक वाढ ८.७२ टक्के आहे. २०२४-२५ मध्ये राज्याने ११.१९ टक्के वाढ नोंदवून देशात अव्वल स्थान मिळविल्याचा दावा मंत्र्यांनी केला. २५० हून अधिक ग्लोबल कॅपॅबिलिटी सेंटर्समुळे चेन्नई अग्रगण्य केंद्र म्हणून उदयास आले आहे.

महिला कल्याण योजनांवर विशेष भर देत त्यांनी 'थोझी विदुथी'सह विविध उपक्रमांचा उल्लेख केला. निवडणुकीपूर्वी 'कलैग्नार मागालीर उरीमाई थोगाई थिट्टम'अंतर्गत महिला कुटुंबप्रमुखांसाठी ६,५५० कोटी रुपयांची तरतूद जाहीर करण्यात आली होती. १३ फेब्रुवारी रोजी १.३१ कोटी महिलांना ५,००० रुपये आगाऊ वितरित करण्यात आले. यात तीन महिन्यांचे मासिक मानधन आणि विशेष उन्हाळी पॅकेजचा समावेश आहे.

‘अस्तित्वात नसलेली उदाहरणे’ उद्धृत होत असल्याचे निरीक्षण

एआयच्या वापरावर 'सर्वोच्च' चिंता

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : याचिका आणि कायदेशीर मसुदे तयार करताना कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा (एआय) वाढता वापर होत असल्याबाबत सर्वोच्च न्यायालय यांनी चिंता व्यक्त केली आहे. अनेक वकील मसुदा तयार करण्यासाठी एआयचा वापर करत असून त्यात अस्तित्वात नसलेल्या प्रकरणांचा हवाला दिला जात असल्याचे न्यायालयाने नमूद केले.

माध्यमातील वृत्तानुसार, भारताचे सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांनी सुनावणीदरम्यान सांगितले की काही वकिलांनी याचिका तयार करण्यासाठी एआयचा आधार घेण्यास सुरुवात केली आहे. “आम्हाला आश्चर्याने कळविण्यात आले आहे की काही वकील मसुदा तयार करण्यासाठी एआयचा वापर करत आहेत,” असे त्यांनी म्हटले.

न्यायमूर्ती बी. व्ही. नागरथना यांनी एका प्रकरणाचा उल्लेख करत सांगितले की ‘मर्सी विरुद्ध मॅनकाइंड’ नावाचा खटला उद्धृत करण्यात आला होता, मात्र असे कोणतेही प्रकरण प्रत्यक्षात अस्तित्वात नव्हते. त्याचप्रमाणे न्यायमूर्ती दीपांकर दत्ता यांच्या संदर्भातही उद्धृत केलेली उदाहरणे वास्तवात नसल्याचे निदर्शनास आले.

न्यायमूर्ती नागरथना यांनी असेही स्पष्ट केले की काही वकील सर्वोच्च न्यायालयातील प्रत्यक्ष निकालांचा हवाला देत होते; परंतु उद्धृत केलेले परिच्छेद संबंधित निर्णयात नव्हते. या पार्श्वभूमीवर न्यायालयाने एआयच्या अनियंत्रित वापराविषयी सावधगिरी बाळगण्याची गरज अधोरेखित केली.

दरम्यान, सर्वोच्च न्यायालयाचे माजी न्यायाधीश आणि कायदा आयोगाचे अध्यक्ष दिनेश माहेश्वरी यांनीही न्यायव्यवस्थेत एआयची मर्यादा स्पष्ट केली. इंडिया एआय इम्पॅक्ट समिट २०२६मध्ये ‘भारतीय न्यायव्यवस्थेत परिवर्तन करण्यासाठी एआयचा वापर’ या विषयावर बोलताना त्यांनी सांगितले की एआय न्यायाधीशांची जागा घेऊ शकत नाही.

माहेश्वरी यांच्या मते, एआय हे ज्ञान वाढवण्यासाठी आणि काम सुलभ करण्यासाठी उपयुक्त साधन असले तरी त्यात स्वतंत्र विचारशक्ती, मानवी सहानुभूती आणि परिस्थितीची भावनिक समज नसते. न्यायनिर्णय प्रक्रियेसाठी ही मानवी गुणवैशिष्ट्ये अत्यावश्यक असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

चर्चेच्या शेवटी वक्त्यांनी मान्य केले की न्यायालयांवरील प्रकरणांचा वाढता भार कमी करण्यासाठी आणि सुनावण्या अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी एआयचा पूरक साधन म्हणून वापर करता येऊ शकतो. मात्र एआयने न्यायालयीन युक्तिवाद किंवा न्यायनिर्णय प्रक्रियेचा पर्याय बनू नये, तर तो केवळ सहाय्यक प्रणाली म्हणूनच कार्य करावा, असा एकमताचा सूर उमटला.

शाहपूर कांडी धरणाचे काम अंतिम टप्प्यात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जम्मू : भारत-पाकिस्तान पाणीवाटपाच्या राजकारणात महत्त्वाचा टप्पा गाठला जात असून पंजाब आणि जम्मू-काश्मीर सीमेलगत उभारण्यात येत असलेला शाहपूर कांडी धरण प्रकल्प अंतिम टप्प्यात पोहोचला आहे. प्रकल्प ३१ मार्चपर्यंत पूर्ण होण्याची अपेक्षा असल्याची माहिती जम्मू-काश्मीरचे मंत्री जावेद अहमद राणा यांनी दिली.

धरण कार्यान्वित झाल्यानंतर रावी नदीचे उर्वरित पाणी, जे आतापर्यंत पाकिस्तानात वाहत होते, ते अडवून जम्मू-काश्मीर आणि पंजाबमधील कोरडवाहू भागांना सिंचनासाठी वळवले जाणार आहे. विशेषतः कठुआ आणि सांबा जिल्ह्यांसाठी हा प्रकल्प जीवनरेखा ठरेल, असे अधिकाऱ्यांचे म्हणणे आहे.

या प्रकल्पामुळे जम्मू-काश्मीरमधील कठुआ आणि सांबा जिल्ह्यांतील सुमारे ३२,१७३ हेक्टरपेक्षा अधिक जमीन तसेच पंजाबमधील सुमारे ५,००० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार आहे. केंद्र सरकारने सिंचन घटकासाठी ४८५.३८ कोटी रुपयांची आर्थिक मदत मंजूर केली आहे. धरण पूर्ण झाल्यानंतर पाण्याची बचत, कृषी उत्पादनवाढ आणि प्रादेशिक अर्थव्यवस्थेला गती मिळेल, अशी अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

१९६० मधील सिंधू पाणी करारनुसार भारताला रावी, बियास आणि सतलज या पूर्वेकडील नद्यांवर पूर्ण अधिकार आहे. मात्र तांत्रिक मर्यादा आणि पायाभूत सुविधांच्या अभावामुळे रावीचे काही पाणी पाकिस्तानकडे वाहत होते. माजी सिंचन मंत्री ताज मोहोद्दीन यांच्या मते, शाहपूर कांडी प्रकल्प कराराच्या कक्षेत अडथळा आणणारा नाही, कारण पूर्वेकडील नद्यांवरील वापराचा अधिकार भारताकडेच आहे.

एप्रिल २०२५ मध्ये पहलगाम येथे झालेल्या दहशतवादी हल्ल्यानंतर भारताने पाकिस्तानविषयी कडक भूमिका घेतली आहे. भारताने पाणीवाटपाशी संबंधित काही यंत्रणा आणि माहिती देवाणघेवाण थांबवण्याचे पाऊल उचलले आहे. तसेच सिंधू, झेलम आणि चिनाब या पश्चिमेकडील नद्यांमधील आपल्या वाट्याच्या पाण्याचा अधिकाधिक वापर करण्याच्या शक्यता तपासल्या जात आहेत.

एका वर्षात १,०४७ कोटींचे ड्रग्ज जप्त

आयझॉल : मिझोरामचे राज्यपाल जनरल विजय कुमार सिंह (निवृत्त) यांनी मंगळवारी सांगितले की, २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात राज्याने सीमापार तस्करी आणि अंमली पदार्थांच्या तस्करीवर लक्षणीय कारवाई केली आहे, ज्यामध्ये कायदा अंमलबजावणी संस्थांनी १,०४७ कोटी रुपयांचे ड्रग्ज जप्त केले आहेत. सिंह म्हणाले की, राज्य पोलिसांच्या सक्रिय पोलिसिंग आणि सतत देखरेखीमुळे मिझोराममधील एकूण कायदा आणि सुव्यवस्थेची परिस्थिती शांत राहिली.

स्वतःच्या घरात वृद्धांना छळ सहन करावा लागणार नाही

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

रांची : वृद्ध पालकांना त्यांच्या स्वतःच्या कमाईने उभारलेल्या घरात मानसिक किंवा शारीरिक छळ सहन करण्यास भाग पाडले जाऊ शकत नाही, असे स्पष्ट शब्दांत नमूद करत झारखंड उच्च न्यायालय यांनी महत्त्वपूर्ण निर्णय दिला आहे. संबंधित घर ही ज्येष्ठ नागरिकांची स्वअर्जित मालमत्ता असल्यास मुलगा व सून त्यात जबरदस्तीने राहू शकत नाहीत, असे न्यायालयाने सांगितले.

रामगड येथील ७५ वर्षीय लखन लाल पोद्दार आणि त्यांच्या ७२ वर्षीय पत्नी उमा राणी पोद्दार यांनी दाखल केलेल्या याचिकेवर सुनावणी करताना न्यायमूर्ती राजेश कुमार यांच्या खंडपीठाने हा निर्णय दिला. उपायुक्तांनी दिलेला आदेश रद्द करत न्यायालयाने यापूर्वी उपविभागीय दंडाधिकाऱ्यांनी (एसडीएम) दिलेल्या निर्णयाला पुन्हा वैध ठरवले. संबंधित घर हे ज्येष्ठ दांपत्याने स्वतःच्या कमाईतून बांधलेले असून त्यावर त्यांचा पूर्ण हक्क आहे, हे न्यायालयाने मान्य केले. वारसा हक्क हा भविष्यात लागू होणारा अधिकार असून तो तत्काळ मालकी हक्क प्रदान करत नाही, असे स्पष्ट करत न्यायालयाने कायदेशीर भूमिका मांडली. मुलगा जितेंद्र पोद्दार आणि सून रितू पोद्दार यांनी त्यांच्याशी गैरवर्तन केले आणि त्यांना त्यांच्या स्वतःच्या घरात शांततेत राहू दिले नाही. या दांपत्याने अर्ज दाखल केला होता.

ईशान्य भारतातील पायाभूत सुविधा वेगाने उभारण्यावर केंद्र सरकारचा भर

ब्रह्मपुत्रेखाली बोगदा, सीमेजवळ एअर स्ट्रिपची उभारणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

गुवाहाटी : चीन आणि बांगलादेश सीमेच्या पार्श्वभूमीवर ईशान्य भारतातील पायाभूत सुविधा वेगाने उभारण्यावर केंद्र सरकारने भर दिला असून, अलीकडील प्रकल्पांमुळे आसाम आणि अरुणाचल प्रदेशातील सामरिक तसेच आर्थिक क्षमता अधिक बळकट होत असल्याचे चित्र आहे.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी शनिवारी आसाममधील विविध प्रकल्पांचे उद्घाटन केले. यात ब्रह्मपुत्रा नदीवरील पूल, आयआयएम गुवाहाटी आणि ईशान्येकडील गरजांसाठी उभारण्यात आलेले डेटा सेंटर यांचा समावेश आहे.

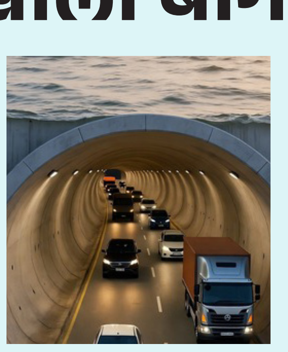

मोरन येथे राष्ट्रीय महामार्गावर उभारलेल्या आपत्कालीन धावपट्टीचे उद्घाटन करताना भारतीय हवाई दलाचे सी-१३०जे हरक्यूलिस विमान त्या पट्टीवर उतरवण्यात आले. या वेळी सुखोई-३० एमकेआय, राफेल आणि अ‍ॅडव्हान्स्ड लाईट हेलिकॉप्टरने फ्लायपास्ट केला. ईशान्येकडील हा पहिलाच महामार्ग-आधारित आपत्कालीन लँडिंग सुविधा प्रकल्प मानला जात आहे. गुवाहाटीतील सभेत बोलताना पंतप्रधानांनी ही क्षमता आसामच्या वाढत्या सामर्थ्याचे प्रतीक असल्याचे सांगितले.

आर्थिक व्यवहारांवरील मंत्रिमंडळ समितीने गोहपूर (राष्ट्रीय महामार्ग १५) ते नुमालीगड (राष्ट्रीय महामार्ग ७१५) दरम्यान चार-लेन प्रवेश-नियंत्रित ग्रीनफील्ड मार्ग आणि ब्रह्मपुत्रेखाली १५.७९ किलोमीटर लांबीचा रस्ता-कम-रेल्वे बोगदा उभारण्यास मंजुरी दिली आहे. सुमारे १८,६६२ कोटी रुपयांचा हा प्रकल्प देशातील पहिला पाण्याखालील रस्ता-कम-रेल्वे बोगदा ठरणार आहे.

सध्या नुमालीगड ते गोहपूर अंतर सुमारे २४० किलोमीटर असून कालियाभोमोरा पुलामार्गे सहा तास लागतात. प्रस्तावित बोगद्यामुळे अंतर आणि प्रवासाचा कालावधी मोठ्या प्रमाणात कमी होण्याची अपेक्षा आहे. आसामसह अरुणाचल प्रदेश, नागालँड आणि इतर ईशान्य राज्यांमध्ये मालवाहतूक सुलभ होऊन लॉजिस्टिक खर्च घटेल आणि औद्योगिक विकासाला चालना मिळेल, असे अधिकाऱ्यांचे मत आहे. यापूर्वी मार्च २०२४ मध्ये सुमारे ८२५ कोटी रुपये खर्चून उभारलेल्या सेला बोगदा प्रकल्पाचे उद्घाटन करण्यात आले होते. दोन बोगदे आणि सुमारे १२ किलोमीटरच्या एकूण लांबीच्या अप्रोच रस्त्यासह हा प्रकल्प १३ हजार फूट उंचीवर उभारण्यात आला आहे. ४,२०० मीटर उंचीच्या सेला खिंडीखाली बांधलेला हा दोन-लेन बोगदा बर्फवृष्टी व भूस्खलनामुळे वारंवार खंडित होणारा संपर्क कायमस्वरूपी सुरळीत ठेवण्यास मदत करतो.

या प्रकल्पामुळे तवांग आणि सीमावर्ती भागात वर्षभर प्रवेश शक्य झाला आहे. तवांगवर चीनकडून दावा करण्यात येत असल्याच्या पार्श्वभूमीवर लष्कराच्या हालचाली आणि पुरवठा साखळी सुलभ झाली आहे. तवांग ते लोंगडिंग जोडणारा १,८०० किलोमीटरचा ट्रान्स-अरुणाचल महामार्ग प्रवासाच्या वेळेत बचत करतो.

सीमावर्ती भागातील विकासासाठी २०२१ मध्ये केंद्राने व्हायब्रंट व्हिलेजेस कार्यक्रम सुरू केला. या योजनेअंतर्गत सर्व हवामान रस्ते, २४x७ सौर किंवा पवन ऊर्जा, तसेच इंटरनेट कनेक्टिव्हिटी उपलब्ध करून देण्यावर भर देण्यात आला आहे. रोजगारनिर्मिती आणि मूलभूत सुविधांद्वारे सीमावर्ती गावांना स्थैर्य देण्याचा उद्देश आहे. ईशान्य भारतातील हे प्रकल्प केवळ पायाभूत सुविधांची उभारणी नसून सामरिक तयारी, आर्थिक सक्षमीकरण आणि सीमाभागातील लोकसंख्येचा विश्वास दृढ करण्याचा व्यापक प्रयत्न म्हणून पाहिले जात आहेत.